

Szolgáltatások, 2008–2012

2013. július

Tartalom

Bevezető	3
Összefoglaló	4
1. A szolgáltató ágazatok szerepe a nemzetgazdaságban	6
1.1. A bruttó hozzáadott érték alakulása	6
1.2. Beruházások	8
1.3. A piaci szolgáltató ágak nettó árbevétele	9
2. A gazdálkodás szervezeti keretei	11
2.1. Regisztrált gazdasági szervezetek	11
2.2. Közvetlen külfölditőke-befektetések	14
2.3. Foglalkoztatottság	15
2.4. Bruttó átlagkereset	16
3. A szolgáltatási tevékenységek teljesítménye	19
3.1. Kiskereskedelem	19
3.1.1. A kiskereskedelmi üzlethálózat	19
3.1.2. Bevásárlóközpontok, hipermarketek	20
3.1.3. A kiskereskedelmi forgalom alakulása	21
3.1.3.1. A forgalom alakulása tevékenységcsoportok szerint	21
3.1.3.2. A forgalom megoszlása árucsoportok szerint	23
3.1.3. A kiskereskedelmi és a fogyasztói árak alakulása	24
3.2. Szállítási teljesítmények	24
3.2.1. Áruszállítás	25
3.2.2. Személyszállítás	27
3.3. Turizmus és vendéglátás	29
3.3.1. Szálláshelyek	29
3.3.2. Vendéglátás	31
3.3.3. Utazásszervezés	31
3.3.4. A lakosság belföldi többnapos és a külföldiek magyarországi utazásai	32

3.4. Távközlés, posta, információs- és kommunikációs-eszköz-használat és -ellátottság	33
3.4.1. Távközlés.....	33
3.4.2. Posta.....	35
3.4.3. IKT-felhasználás	36
4. Szolgáltatási kibocsátási árak.....	38
4.1 A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása	38
4.2 Szállítás, raktározás nemzetgazdasági ág.....	39
4.3 Információ, kommunikáció nemzetgazdasági ág	40
4.4 Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ág.....	41
4.5 Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ág	43
5. Szolgáltatások külkereskedelmi forgalma	44
5.1. Nemzetközi kitekintés	44
5.2. A hazai szolgáltatás-külkereskedelem fő jellemzői	44
5.3. A szolgáltatáscsoportok forgalmának alakulása	45
5.3.1. Turizmus	45
5.3.2. Szállítási szolgáltatások.....	45
5.3.3. Üzleti szolgáltatások	46
5.4. A szolgáltatás-külkereskedelem relációs szerkezete	47

Bevezető

A Központi Statisztikai Hivatal most első ízben jelenteti meg a szolgáltatásokra vonatkozó összefoglaló kiadványát, amelynek célja, hogy átfogó és teljes képet nyújtson a gazdaságban meghatározó szerepet betöltő piaci szolgáltatások – statisztikai adatokkal megragadható – helyzetéről, jellemzőiről.

A piaci szolgáltatások körébe igen sokféle és egymástól nagyon eltérő szolgáltatási tevékenység tartozik, mint amilyen a kiskereskedelem, az információ-kommunikáció, a szállítás, a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás. A kiadvány ezen szerteágazó területek statisztikai információit foglalja rendszerbe, bemutatva

- a piaci szolgáltatások nemzetgazdaságban betöltött szerepét,
- a gazdálkodás szervezeti kereteit,
- a piaci szolgáltatási tevékenységek teljesítményét,
- a szolgáltatási kibocsátási árakat, valamint
- a szolgáltatások külkereskedelmi forgalmát.

Bízunk benne, hogy újszerű vállalkozásunk a felhasználók széles körének igényeit szolgálja, ennek jegyében várjuk olvasóink véleményét, észrevételeit.

Összefoglaló

A nemzetgazdaság egészén belül az egymástól nagyon eltérő és igen sokféle szolgáltatási tevékenységet végző piaci szolgáltató ágazatok súlya meghatározó. 2012-ben a bruttó hozzáadott érték és a nemzetgazdasági beruházások közel fele a piaci szolgáltató ágak teljesítményéből származott. Az év végén nyilvántartott gazdasági szervezetek közel 60%-át, több mint egymillió szervezetet a piaci szolgáltató ágakban jegyezték be. A közvetlen külföldi működő tőke közel 18 ezer milliárd forintos állományának több mint kétharmada a szolgáltató ágakban jelent meg 2011 végén.

A teljes nemzetgazdaságban foglalkoztatottak számának több mint kétötöde a piaci szolgáltató ágakban tevékenykedett, a lakossági munkaerő-felvétel adatai alapján számuk meghaladta az 1,6 millió főt. A bruttó átlagkeresetek a piaci szolgáltató ágakban általában jelentős mértékben eltérnek a nemzetgazdasági átlagtól, és az egyes ágak között is nagy a szóródás: 2012-ben a nemzetgazdaság egészére vonatkozó bruttó átlagkereset több mint duplája realizálódott a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágban, miközben a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban annak kétharmadát is alig érte el.

A piaci szolgáltató ágak 2012. évi teljesítményének főbb jellemzői:

- 2012 első félévének végén több mint 98 ezer vállalkozás 145 ezer **kiskereskedelmi** üzletet üzemeltetett. 2012-ben a kiskereskedelmi üzletek forgalma folyó áron 4,5%-kal meghaladta az előző évit, ugyanakkor a volumenindex hosszabb ideje tartó visszaesése – a 2011-es átmeneti stagnálás után – 2012-ben tovább folytatódott, a forgalom volumene 2,1%-kal csökkent.
- A **szállítási** ágazat teljesítménye a 2008-ban kezdődő gazdasági válság 2009. évi kiteljesedése óta – többek között az ipari és az építőipari termelés tartósan alacsony szintje miatt – folyamatosan mérséklődött, 2012-ben a 2008. évinél már közel százmillió tonnával kevesebbet, 248 millió tonna árut mozgattak meg. Az árutonna-kilométerben mért teljesítmény a 2008. évinél 6, 2011-hez képest 2%-kal volt alacsonyabb 2012-ben.
- Az elmúlt négy évben a helyi közösségi személyszállításban folyamatosan csökkent a szállított utasok száma, 2012-ben az előző évi adathoz képest 2%-kal. A helyközi közösségi személyszállítás utaskilométerben mért teljesítménye – a csődbe ment Malév teljesítményének kiesése következtében – 12%-kal esett vissza.
- Az elmúlt évben 43,6 millió külföldi látogatott Magyarországra. A látogatók valamivel több mint háromnegyede mindössze egy napra érkezett hazánkba, részben átutazóként, vásárlóként, illetve kisebb hányadban **turisztikai** céllal. A külföldiek összes kiadásainak összege 1175 milliárd forint volt. A turisztikai céllal érkezők 809 milliárd forintot költöttek, a vásárlási céllal érkezők 147 milliárd forint értékben vettek termékeket és szolgáltatásokat.
- A **szálláshely-szolgáltatásban** a 2012. július 31-i előzetes adatok alapján közel 3200 kereskedelmi szálláshely 129 ezer szobával és 340 ezer férőhellyel állt a vendégek rendelkezésére. Az elmúlt esztendőben 8,3 millió vendég 21,6 millió vendégéjszakát töltött a magyarországi kereskedelmi szálláshelyeken, ezen belül a külföldi vendégeknél növekedés, a hazai vendégeknél stagnálás történt az előző évhez képest. 2012-ben a kereskedelmi szálláshelyeken realizált árbevétel 270 milliárd forint volt, folyó áron számítva 6,5%-kal nőtt.
- 2012-ben a **vendéglátóhelyek** folyó áron számítva 730 milliárd forint bevételt realizáltak. A vendéglátóhelyek, ezen belül a kereskedelmi vendéglátóegységek 2012. évi eladási volumene stagnált az előző évihez képest, a munkahelyi és egyéb étkeztetést végzők volumene tovább csökkent (2%-kal).

- 2012-ben 1289 vállalkozás rendelkezett az **utazásszervezés és -közvetítési** tevékenység végzéséhez szükséges engedéllyel, közel egyharmaduk más főtevékenység végzése mellett nyújtja ezt a szolgáltatást. A rendelkezésre álló 2011. évi adatok alapján a hazai utazási irodák szervezésében 690 ezer turista érkezett Magyarországra, és 1,5 millió vendégéjszakát töltött itt.
- A mobiltelefon-előfizetések száma 2012 végén megközelítette a 11,6 milliót, a vonalas előfizetések száma közel 2,9 millió volt. Az internet-előfizetések száma évről évre dinamikusan bővül, 2012-ben több mint egynegyedével haladta meg az előző évi állományt, és megközelítette az 5,5 milliót. A mobilinternet terjedése jelentősen felgyorsult, 2012-ben 47%-kal nőtt. A kábeltelevízió-előfizetések száma az elmúlt évben meghaladta a 2,2 milliót. A kábeltelevízió-előfizetéseket a szolgáltatók majdnem fele internet- és telefonszolgáltatás nyújtásával is igyekezik vonzóvá tenni.
- Az információs és kommunikációs technológiák (a továbbiakban **IKT-technológiák**) lakossági felhasználása területén felmérésünk alapján 2012-ben a háztartások 95%-a rendelkezett mobiltelefonnal, 71%-ában valamilyen típusú számítógéppel is, az internet-hozzáféréssel rendelkezők aránya pedig megközelítette a 69%-ot. Az elmúlt esztendőben a vállalkozások 92%-a rendelkezett számítógéppel, 89%-uk internet-hozzáféréssel. Saját honlapja a vállalkozások 62, az internetkapcsolattal rendelkezők 70%-ának volt az elmúlt évben. Az információs társadalom fejlődését jól jellemzi az elektronikus kereskedelem terjedése: a lakosságon belül az interneten keresztül vásárlók aránya 2012-ben elérte a 15%-ot, a vállalkozások elektronikus úton realizált árbevétele 2011-ben 12%-kal volt több az előző évinél.
- 2012-ben a **szolgáltatási kibocsátási árak** a megfigyelt szolgáltatási tevékenységek díjai tekintetében átlagosan 2%-kal csökkentek az előző évihez képest. Az általános inflációs mérőszámként is használt fogyasztóiár-index 5,7%-kal emelkedett mutatott ugyanebben az időszakban.
- A hazai **szolgáltatás-külkereskedelem** GDP-arányos részesedése az elmúlt esztendőben 17% volt, meghaladta a térség többi országában mértet, valamint az Európai Unió átlagát (11%) is. A teljes szolgáltatáskereskedelem egyenlege 2012-ben pozitív volt, az aktívum jelentős részét, mintegy 60%-át a turisztikai többlet adta.

1. A szolgáltató ágazatok szerepe a nemzetgazdaságban

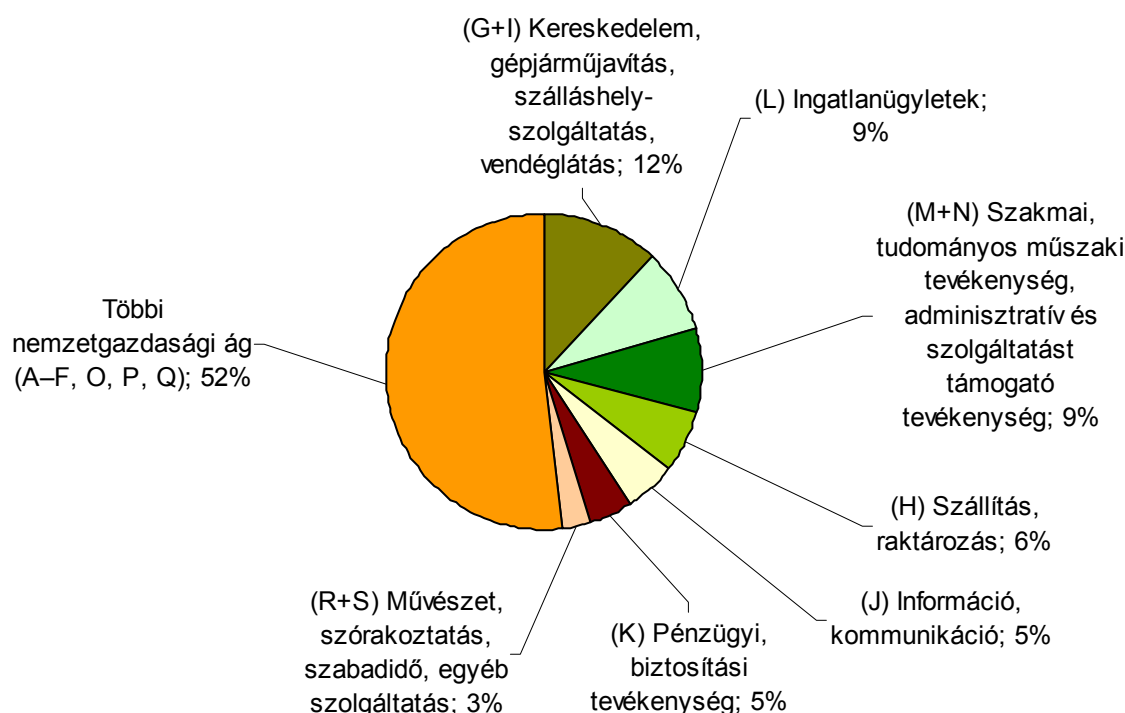
2012-ben a nemzetgazdaságon belül a jellemzően heterogén tevékenységeket végző, piaci szolgáltató ágak¹ több mint 48%-os arányban járultak hozzá a bruttó hozzáadott érték előállításához. Az elmúlt évben a regisztrált vállalkozások közel 60%-át a piaci szolgáltató ágakban jegyezték be. A foglalkoztatás ágazati szerkezetében a szolgáltató ágazatok súlya meghatározó, megközelíti a 42%-ot. A nemzetgazdasági beruházások folyó áras teljesítményértékének több mint 46%-át a piaci szolgáltató ágak realizálták 2012-ben.

1.1. A bruttó hozzáadott érték alakulása

Az elmúlt öt évben a piaci szolgáltató ágak által előállított, folyó áron számított bruttó hozzáadott érték nagyságrendileg 10–12 ezer milliárd forint között mozgott. 2012-ben megközelítette a 11 410 milliárd forintot, folyó áron a pénzügyi-gazdasági válság kezdetének számító 2008. évi értékhez képest jelentősen, közel 6, az előző évi adathoz viszonyítva azonban csupán csekély mértékben, 1,5%-kal nőtt, míg volumenében 0,8%-kal csökkent. A nemzetgazdaságiérték-termelésben folyó áron az egyes szolgáltató ágak súlya egymástól igen jelentős arányban eltért.

1.1. ábra

A piaci szolgáltatások részesedése a hozzáadott értékből, 2012

2012-ben a piaci szolgáltató ágak közül – elsődlegesen a lakosságot kiszolgáló – a legnagyobb, 12%-os részarányt elérő kereskedelem, járműjavítás és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágak együttes bruttó hozzáadott értéke folyó áron 2819 milliárd forint volt, volumenében közel 2%-kal maradt el az előző évi teljesítménytől. A két nemzetgazdasági ág elmúlt évi együttes teljesítményének volumene ennél jóval nagyobb mértékben, közel 20%-kal csökkent a 2008. évihez képest. Az exportorientált termelőágazatokhoz is szorosan kapcsolódó és a nemzetközi gazdasági változásokra gyorsan reagáló szállítás, raktározás nemzetgazdasági ág az elmúlt évben 1474 milliárd forint bruttó hozzáadott értéket realizált, a

¹ Ebben a kiadványban a piaci szolgáltató ágak megnevezés alatt a TEÁOR'08 szerinti G, H, I, J, K, L, M, N, R, S nemzetgazdasági ágakat értjük.

hazai bruttó hozzáadott érték valamivel több mint 6%-át. 2012-ben ebben az ágban a bruttó hozzáadott érték volumenének csökkenése 2,5, a négy évvel ezelőtti teljesítménytől ennél nagyobb, 8,4%-os volt. Az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ágban termelt bruttó hozzáadott érték megközelítette a 2100 milliárd forintot, a szakmai, tudományos, műszaki és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységet végző ágakban együttesen pedig elérte a 2047 milliárd forintot, így jelentős, közel 9–9%-os részarányban járultak hozzá a teljes nemzetgazdasági értéktermeléshez. A 2009-ben kiteljesedő gazdasági válság ellenére az információ, kommunikáció ág teljesítménye – a 2010. év kivételével – töretlen, a bruttó hozzáadott érték folyó áras értéke évről évre folyamatosan emelkedett, 2012-ben megközelítette az 1238 milliárd forintot, volumenében 3,4%-os növekedést realizált az előző évhez viszonyítva.

A 2012. évi előzetes adatok alapján 2011-hez képest – az információ, kommunikáció ág kivételével – minden más piaci szolgáltató ágban maximum 3 százalékponttal csökkent a GDP volumene.

1.1. tábla

A piaci szolgáltató ágazatok bruttó hozzáadott értéke és volumenindexei

Nemzetgazdasági ág	Bruttó hozzáadott érték folyóáron, milliárd forint					Bruttó hozzáadott érték volumenindexe, előző év = 100,0 a 2005. évre visszaláncolt adatokkal számítva				
						(előző év = 100,0)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
(G+I) Kereskedelem, gépjárműjavítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	2 943,5	2 565,8	2 567,2	2 782,0	2 819,0	100,3	83,4	96,5	100,7	98,8
(H) Szállítás, raktározás	1 298,2	1 257,0	1 371,2	1 467,9	1 473,9	93,7	90,8	103,2	100,3	97,5
(J) Információ, kommunikáció	1 173,9	1 191,8	1 191,6	1 201,1	1 237,7	103,0	107,9	102,0	102,4	103,4
(K) Pénzügyi, biztosítási tevékenység	937,9	1 041,1	1 065,5	1 059,7	1 067,1	97,7	100,5	95,3	94,4	97,0
(L) Ingatlanügyletek	1 885,5	1 961,7	2 002,4	2 054,6	2 075,3	99,9	102,9	99,8	100,3	98,8
(M+N) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	1 853,2	1 830,7	1 924,3	1 998,5	2 046,6	102,4	96,2	101,2	99,9	99,9
(R+S) Művészet, szórakoztatás, szabad idő, egyéb szolgáltatás	675,9	637,3	653,7	674,3	690,5	100,6	95,0	100,1	105,1	99,2
Piaci szolgáltató ágak összesen (G–N, R, S)	10 768,1	10 485,4	10 776,0	11 238,2	11 410,0	100,7	94,9	100,1	105,1	99,2
Többi nemzetgazdasági ág (A–F, O, P, Q, T)	11 875,7	11 175,5	11 698,6	12 440,7	12 280,8	99,8	94,8	99,5	100,3	99,2
Ágazatok hozzáadott értéke összesen (alapáron)	22 643,8	21 660,9	22 474,6	23 678,9	23 690,9	100,7	93,2	101,6	101,8	98,1
Termékadók és -támogatások egyenlege	3 899,5	3 965,6	4 132,8	4 207,5	4 561,4	x	x	x	x	x
GDP összesen (piaci beszerzési áron)	26 543,3	25 626,5	26 607,3	27 886,4	28 252,2	100,9	93,2	101,3	101,6	98,3

Forrás: STADAT [3.1.2.](#) és [3.1.5.](#) táblák.

Az egyes szolgáltatások 2012. évi fogyasztóiár-indexei az előző évihez képest 1–12%-kal nőttek. A legcsekélyebb mértékben, 1%-kal a közlekedési és szállítási szolgáltatások díjai emelkedtek, a vendéglátás fogyasztóiár-indexe 5%-kal növekedett, a telefonálás és telefax-szolgáltatások díja, valamint a sport- és szabadidős tevékenységekkel kapcsolatos

szolgáltatásoké az 5%-ot is meghaladta. 2012-ben a piaci szolgáltatások közül a postai szolgáltatások fogyasztóiár-indexe 12, a biztosítási szolgáltatásoké 10%-kal magasabb volt az előző évinél.

1.2. tábla

Egyes szolgáltatások fogyasztóiár-indexei

(előző év = 100,0)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
Közlekedési és szállítási szolgáltatások	108,1	103,2	110,9	102,4	101,0
Postai szolgáltatás	109,7	106,8	106,5	109,2	112,4
Telefonálás és telefax-szolgáltatások	99,6	101,5	101,4	100,9	105,2
Sport- és szabadidős tevékenységekkel kapcsolatos szolgáltatások	109,0	109,0	107,3	104,1	105,3
Kulturális szolgáltatások	105,4	104,4	103,6	101,1	103,6
Vendéglátás	107,8	106,6	104,6	103,1	104,9
Szálláshely-szolgáltatás	103,8	102,0	100,3	98,5	102,6
Biztosítás	104,7	97,0	94,1	89,1	110,4
Máshova nem sorolt pénzügyi szolgáltatások	105,3	109,9	105,3	107,2	103,1
Máshova nem sorolt egyéb szolgáltatások	105,9	108,1	105,9	102,3	104,1
Mindösszesen	106,1	104,2	104,9	103,9	105,7

Forrás: STADAT 3.6.4. táblák.

1.2. Beruházások

Az elmúlt évben a piaci szolgáltató ágak 1940 milliárd forintot fordítottak beruházásra, ez értékben 76 milliárd forinttal, dinamikáját tekintve folyó áron 4%-kal kevesebb, mint 2011-ben volt. Ennek ellenére a piaci szegmensbe tartozó ágak súlya szinte változatlan maradt az előző évihez képest, továbbra is meghatározó, közel 47%-os részarányt képviselnek a teljes hazai gazdaságban.

1.3. tábla

A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke és volumenindexei a piaci szolgáltató nemzetgazdasági ágakban

(az előző év azonos időszaka = 100,0)

Nemzetgazdasági ágak	Beruházások teljesítményértéke folyó áron, milliárd forint					Beruházások volumenindexe, előző év azonos időszaka = 100,0, százalék				
	2008	2009	2010	2011	2012 ^{a)}	2008	2009	2010	2011	2012 ^{a)}
(G) Kereskedelem, gépjárműjavítás	408,2	337,1	311,2	304,2	281,9	107,3	81,4	93,9	95,9	97,5
(H) Szállítás, raktározás	708,8	787,5	722,7	574,2	573,1	94,0	108,3	87,5	76,7	97,6
(I) Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	58,4	41,2	40,4	36,0	34,2	110,9	68,8	97,0	88,6	93,6
(J) Információ, kommunikáció	196,7	183,4	177,4	148,4	164,4	94,8	91,4	95,4	85,7	110,9
(K) Pénzügyi, biztosítási tevékenység	75,2	47,7	58,2	47,8	44,8	101,1	61,2	104,4	81,6	62,7
(L) Ingatlanügyletek	1 010,2	981,1	818,6	662,9	637,5	98,5	94,6	82,9	79,6	94,9
(M) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	73,9	68,4	68,4	74,5	63,5	98,1	91,9	102,0	107,4	91,1
(N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	117,5	86,1	79,0	81,0	82,3	96,3	68,8	95,9	102,1	99,3
(R) Művészet, szórakoztatás, szabadidő	42,2	40,0	52,0	58,6	42,6	84,3	91,0	122,1	94,8	76,0
(S) Egyéb szolgáltatás	25,8	25,4	23,3	28,0	15,6	88,4	93,5	98,3	93,8	60,2
Piaci szolgáltató ágak (G-N, R, S)	2 716,8	2 597,9	2 351,2	2 015,7	1 939,8
Többi nemzetgazdasági ág (A-F, O, P, Q)	2 074,7	1 906,3	2 022,0	2 283,8	2 227,9
Nemzetgazdaság összesen	4 791,5	4 504,2	4 373,2	4 299,5	4 167,7	97,0	91,4	94,9	95,5	94,8

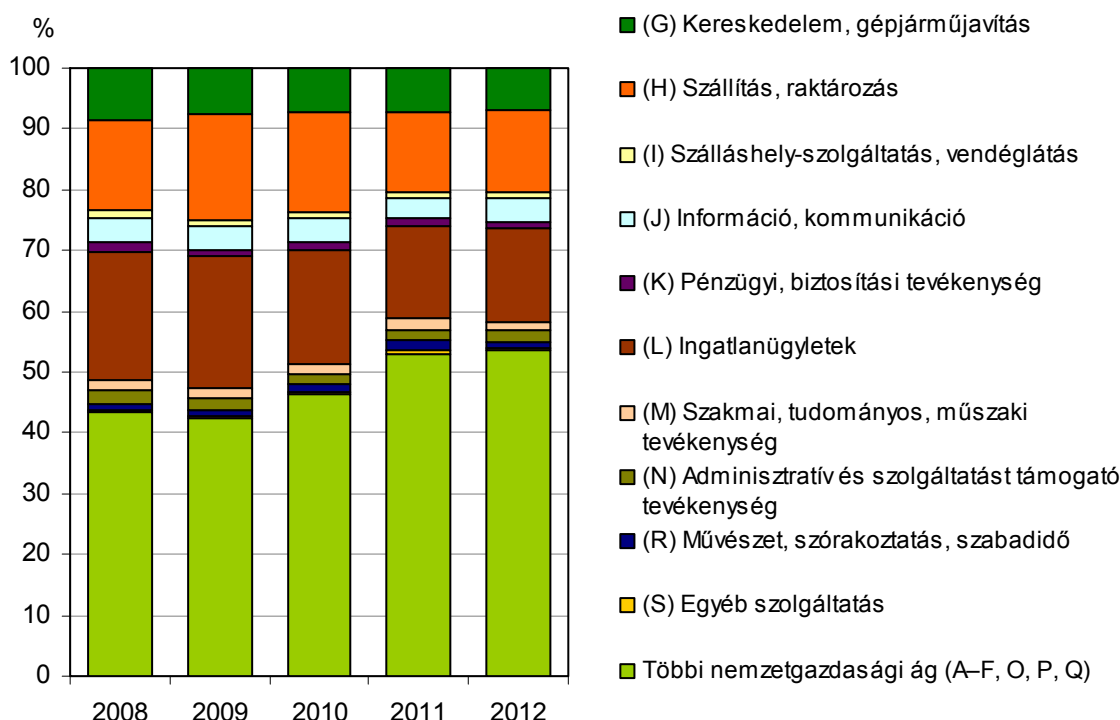
a) Előzetes adatok.

Forrás: STADAT 3.3.1. és 3.3.2. táblák.

2008 óta a nemzetgazdaság egészében és a piaci szolgáltató ágak többségében is csökkent a beruházások értéke. 2012-ben az előző évi adatokhoz hasonlítva egyedül az információ, kommunikáció ágban növekedett a beruházási hajlandóság, 148 milliárd forintról 164 milliárd forintra, ez értékét és volumenét is tekintve kiemelkedően magas, 11%-os növekedés. A pénzügyi, biztosítási tevékenység és az egyéb szolgáltatás ágakban a 2012-ben megvalósult fejlesztések volumene közel 40%-kal maradt el az előző évitől. 2012-ben a teljes nemzetgazdaság beruházási teljesítményének több mint egyharmada a három legnagyobb – ingatlanügyletek 15, szállítás, raktározás 14, kereskedelem, gépjárműjavítás 7% – súllyal rendelkező ágban valósult meg.

1.2. ábra

**A piaci szolgáltatások részesedése a beruházásokból
(nemzetgazdaság összesen = 100%)**

1.3. A piaci szolgáltató ágak nettó árbevétele

A szolgáltató tevékenységek igen széles skáláját végző gazdasági szervezetek 2012. évi értékesítésének nettó árbevétele folyó áron valamivel több mint kétötöde a nemzetgazdaság egészében realizálódott teljesítménynek, meghaladta a 25 500 milliárd forintot. Az elmúlt évben a piaci szolgáltató ágak árbevétele az előző évitől csak csekély mértékben maradt el, a 2008. év teljesítményéhez viszonyítva azonban 6%-ot is meghaladó mértékben esett vissza.

2008–2012 között az értékesítés nettó árbevétele tekintetében a teljes nemzetgazdaság egynegyedét is meghaladó részarányával a kereskedelem, gépjárműjavítás ágat sújtotta a legnagyobb, 2000 milliárd forintot is meghaladó árbevétel-csökkenés. 2012-ben a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ág nettó árbevétele folyó áron 5%-ot meghaladó mértékben nőtt a 2011. évihez képest, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, valamint az információ, kommunikáció ágakban csak mérsékelt, 1%-os növekedést sikerült elérni.

Az értékesítés nettó árbevétele a piaci szolgáltató ágakban, 2008–2012

(milliárd forint)

Nemzetgazdasági ág	2008	2009	2010	2011	2012 ^{a)}
(G) Kereskedelem, gépjárműjavítás	18 241	16 339	16 649	16 393	16 218
(H) Szállítás, raktározás	3 099	2 950	3 204	3 319	3 499
(I) Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	518	486	495	508	514
(J) Információ, kommunikáció	2 151	2 169	2 029	2 118	2 136
(K) Pénzügyi, biztosítási tevékenység	0	0	0	0	0
(L) Ingatlanügyletek	588	501	431	430	413
(M) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	1 190	1 393	1 611	1 326	1 208
(N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	1 073	1 164	1 182	1 082	1 130
(R) Művészet, szórakoztatás, szabadidő	255	255	271	286	294
(S) Egyéb szolgáltatás	144	147	108	158	141
Piaci szolgáltató ágak összesen (G–N, R, S)	27 259	25 404	25 980	25 619	25 553
Többi nemzetgazdasági ág (A–F, O, P, Q)	33 933	30 807	33 254	34 972	35 679
Nemzetgazdaság összesen	61 192	56 211	59 234	60 590	61 232

a) Előzetes adat.

Forrás: évközi integrált gazdaságstatisztikai adatgyűjtések.

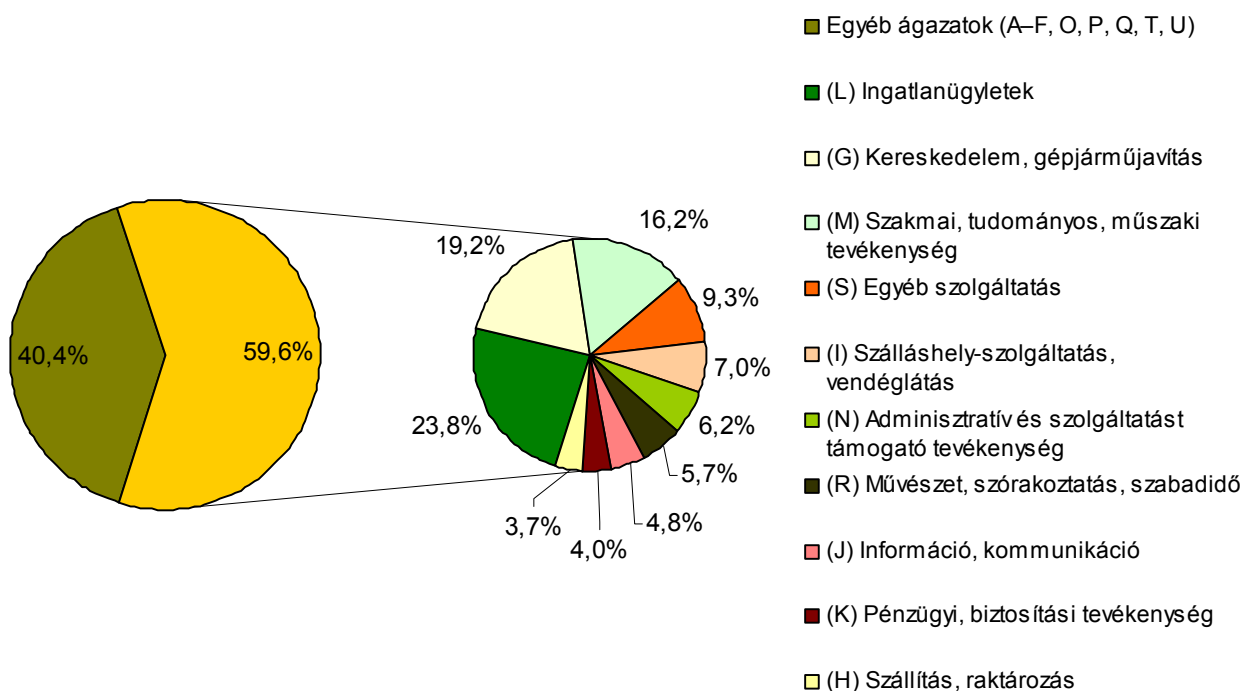
2. A gazdálkodás szervezeti keretei

2.1. Regisztrált gazdasági szervezetek²

2009–2011 között a regisztrált szervezetek száma a piaci szolgáltató ágak mindegyikében folyamatosan növekedett, viszont 2012-ben már csak a nemzetgazdasági ágak felében volt bővülés. 2012 végén a nemzetgazdaságban összesen regisztrált 1,8 millió gazdasági szervezet közel 60%-át, azaz több mint egymillió szervezetet a piaci szolgáltató ágakban tartottak nyilván.

2.1. ábra

**A regisztrált gazdasági szervezetek száma a piaci szolgáltató ágakban
2012. december 31-én**

A nemzetgazdaság regisztrált gazdasági szervezeteinek több mint egynegyede két piaci szolgáltató ágban koncentrálódott: a gazdasági szervezetek regiszterének (GSZR) adatai alapján megközelítőleg 256 ezer szervezetet az ingatlanügyletek, 207 ezret a kereskedelem, gépjárműjavítás ágban jegyeztek be. 2012 végén az ingatlanügyletek ágban közel 30 ezerrel több szervezet volt nyilvántartva, mint négy évvel korábban, az éves átlagos növekedés üteme kevéssel meghaladta a 3%-ot. 2012. december 31-én a 2008. év végi adathoz viszonyítva a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek ágban több mint 19 ezerrel, azaz 12,5%-kal növekedett a regisztrált gazdasági szervezetek száma, így a piaci szolgáltató ágak szervezeteinek közel egyhatodát tartják nyilván ebben az ágban. A piaci szolgáltató ágak közül az elmúlt négy év alatt a pénzügyi-gazdasági válság ellenére folyamatosan növekedett a nyilvántartott szervezetek száma az információ, kommunikáció ágban (7,7%), a művészet, szórakoztatás, szabadidő ágban (10,6%), valamint az egyéb szolgáltatás ágban (19%). A regisztrált gazdasági szervezetek száma 2012. december 31-én az előző év végi állapothoz képest a szállítás, raktározás ágban 2, a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágakban 5%-kal mérséklődött. Az elmúlt év végére az előző évi adatokhoz képest stagnált a kereskedelem, gépjárműjavítás, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágakban nyilvántartott szervezetek száma.

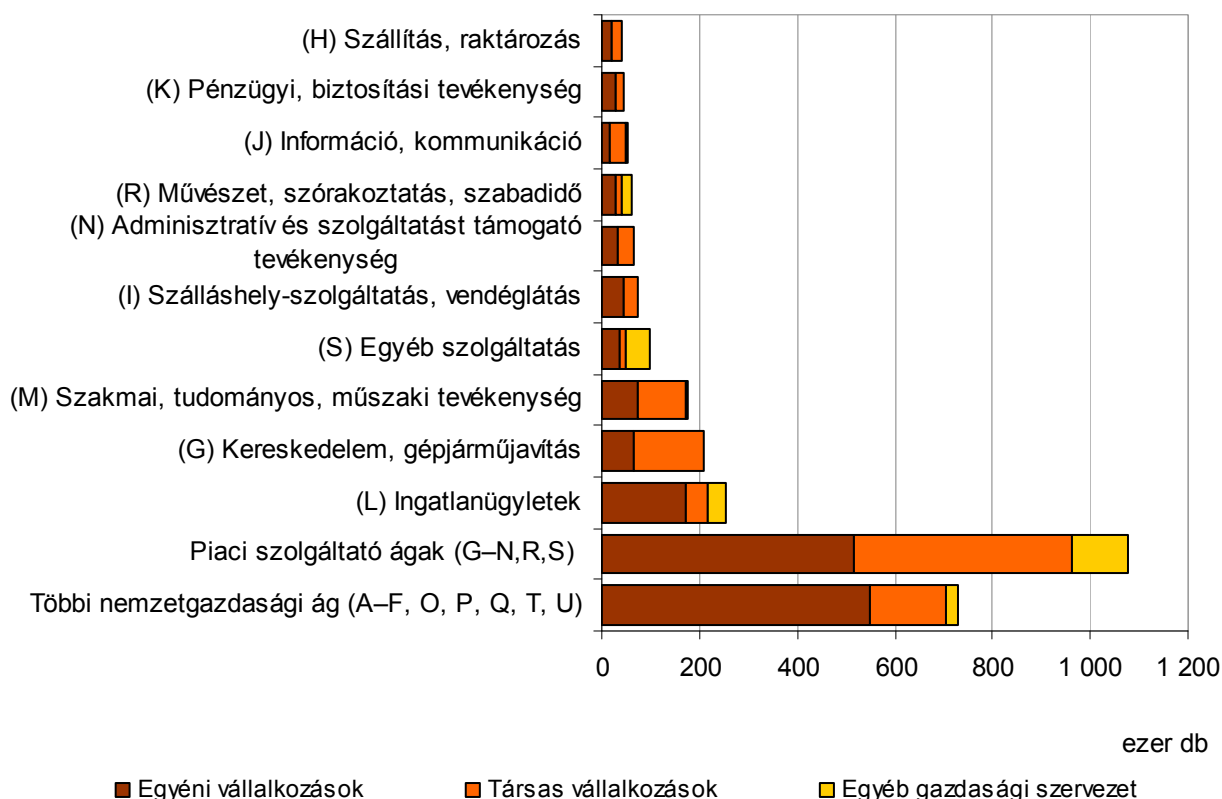
²Adatok forrása: tájékoztatási adatbázis – [gazdasági és nonprofit szervezetek, beruházások](#) – regisztrált gazdasági szervezetek.

A regisztrált gazdasági szervezetek száma és megoszlása

Nemzetgazdasági ág	2008		2009		2010		2011		2012	
	össze- sen, darab	meg- oszlás, %	össze- sen, darab	meg- oszlás, %	össze- sen, darab	meg- oszlás, %	össze- sen, darab	meg- oszlás, %	össze- sen, darab	meg- oszlás, %
(G) Kereskedelem, gépjárműjavítás	199 726	12,1	195 355	11,6	199 440	11,5	207 502	11,6	207 074	11,5
(H) Szállítás, raktározás	40 297	2,4	39 512	2,3	39 979	2,3	40 844	2,3	39 968	2,2
(I) Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	72 086	4,4	72 773	4,3	74 203	4,3	75 696	4,2	75 573	4,2
(J) Információ, kommunikáció	47 768	2,9	48 277	2,9	49 898	2,9	51 212	2,9	51 440	2,8
(K) Pénzügyi, biztosítási tevékenység	41 420	2,5	39 839	2,4	44 414	2,6	45 786	2,6	43 548	2,4
(L) Ingatlan- ügyletek	226 069	13,7	239 530	14,2	249 340	14,3	251 969	14,1	255 838	14,2
(M) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	155 124	9,4	162 739	9,7	167 643	9,6	173 098	9,7	174 478	9,7
(N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	70 315	4,3	63 607	3,8	65 435	3,8	67 397	3,8	66 891	3,7
(R) Művészet, szórakoztatás, szabadidő	55 869	3,4	57 291	3,4	58 496	3,4	59 927	3,3	61 806	3,4
(S) Egyéb szolgáltatás	83 716	5,1	84 972	5,0	92 013	5,3	99 591	5,6	99 771	5,5
Piaci szolgáltató ágak (G–N, R, S)	992 390	60,0	1 003 895	59,5	1 040 861	59,8	1 073 022	60,0	1 076 387	59,6
Többi nemzetgazdasági ág (A–F, O, P, Q, T, U)	661 909	40,0	682 456	40,5	700 801	40,2	716 487	40,0	729 675	40,4
Nemzetgazdasági összesen	1 654 299	100,0	1 686 351	100,0	1 741 662	100,0	1 789 509	100,0	1 806 062	100,0

A piaci szolgáltatást végző nemzetgazdasági ágakban regisztrált gazdasági szervezetek gazdálkodási forma szerinti megoszlása jól tükrözi a végzett szolgáltatási tevékenység speciális jellegét. A 2012. december 31-i adatok szerint a piaci szolgáltató ágazatokban regisztrált szervezetek 48%-a egyéni vállalkozásként volt regisztrálva, de a 444 ezer társas vállalkozás is meghatározó volt (41%). 2012. december 31-én a nemzetgazdasági ágakban regisztrált társas vállalkozások mintegy 24%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, valamivel több mint 16%-a pedig a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágakban volt nyilvántartva.

A regisztrált gazdasági szervezetek száma gazdálkodási forma szerint, 2012

A két legnagyobb súllyal rendelkező ágban regisztrált szervezetek gazdálkodási forma szerinti megoszlása egymással ellentétes irányú, mert míg a kereskedelem, gépjárműjavítás ágon belül 69%-ban a társas vállalkozások vannak túlsúlyban, addig ez az arány az ingatlanügyletek ágakban az egyéni vállalkozások tekintetében volt igaz. Utóbbihoz hasonlóan alakult a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágon is a vállalkozások összetétele.

A 2012. év végi adatok szerint a vizsgált piaci szolgáltató ágakban a regisztrált gazdasági szervezetek létszámkategória szerinti megoszlása alapján 95% feletti túlsúlyban vannak a 9 és kevesebb főt foglalkoztató szervezetek. 2012-ben a teljes nemzetgazdaságon belül a kereskedelem, gépjárműjavítás ágon regisztrálták a 10–19 főt foglalkoztató szervezetek majdnem egynegyedét, illetve 16,5%-át a 20–49 főt, 9%-át az 50–249 főt és 8%-át a legnagyobb, 250 fő felett foglalkoztató szervezeteknek.

A piaci szolgáltató ágazatokban regisztrált gazdasági szervezetek száma létszámkategóriánként, 2012

(darab)

Nemzetgazdasági ág/ létszám-kategória	A regisztrált szervezetek száma összesen	9 és kevesebb főt foglalkoztató szervezetek	10–19 főt foglalkoztató szervezetek	20–49 főt foglalkoztató szervezetek	50–249 főt foglalkoztató szervezetek	250 fő felett foglalkoztató szervezetek
(G) Kereskedelem, gépjárműjavítás	207 074	198 585	5 475	2 191	714	109
(H) Szállítás, raktározás	39 968	37 967	1 131	558	248	64
(I) Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	75 573	73 010	1 746	618	181	18
(J) Információ, kommunikáció	51 440	50 198	703	349	153	37
(K) Pénzügyi, biztosítási tevékenység	43 548	43 017	189	152	162	28
(L) Ingatlanügyletek	255 838	254 812	697	245	74	10
(M) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	174 478	172 320	1 398	534	195	31
(N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	66 891	64 014	1 385	867	528	97
(R) Művészet, szórakoztatás, szabadidő	61 806	61 000	390	243	162	11
(S) Egyéb szolgáltatás	99 771	99 100	394	182	86	9
Piaci szolgáltató ágak összesen (G–N, R, S)	1 076 387	1 054 023	13 508	5 939	2 503	414
Többi nemzetgazdasági ág (A–F, O, P, Q, T, U)	729 675	706 198	9 917	7 380	5 241	939
Nemzetgazdaság összesen	1 806 062	1 760 221	23 425	13 319	7 744	1 353

2.2. Közvetlen külfölditőke-befektetések

A nem rezidens gazdasági szervezetek és magánszemélyek³ által részvény, egyéb részesedés, újrabefektetett jövedelem és ingatlan formájában megjelenő magyarországi működő tőke állománya közel 18 ezer milliárd forint (közel 58 milliárd euró) volt 2011 végén. Ez folyó áron forintban kifejezve 9,1%-os növekedés az előző évihez képest.

A 2011. évi külföldiműködőtőke-állomány több mint kétharmada a szolgáltató ágazatokban található.

2.3. tábla

Közvetlen külfölditőke-befektetések állománya

(millió forint)

Nemzetgazdasági ág	2008	2009	2010	2011
(G) Kereskedelem, gépjárműjavítás	2 049 171,6	1 920 978,5	1 971 361,8	1 998 175,4
(H) Szállítás, raktározás	295 600,2	321 911,7	317 363,1	366 434,1
(I) Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	98 100,6	81 707,1	97 213,9	91 199,2
(J) Információ és kommunikáció	942 691,5	1 061 333,6	955 492,3	1 051 761,0
(K) Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1 911 134,3	1 879 962,1	1 775 452,0	1 500 656,0
(L) Ingatlanügyletek	823 106,7	906 005,5	868 285,4	843 345,6
(M) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	1 911 291,1	1 461 660,4	1 812 607,8	5 539 981,6
Egyéb szolgáltatások (N, O, P, Q, R, S)	231 295,3	1 028 364,8	968 366,6	990 134,3
Más nemzetgazdasági ág (A–F)	6 745 865,1	7 212 516,8	7 721 784,5	5 606 802,2
Összesen	15 008 256,4	15 874 440,6	16 487 927,4	17 988 489,4

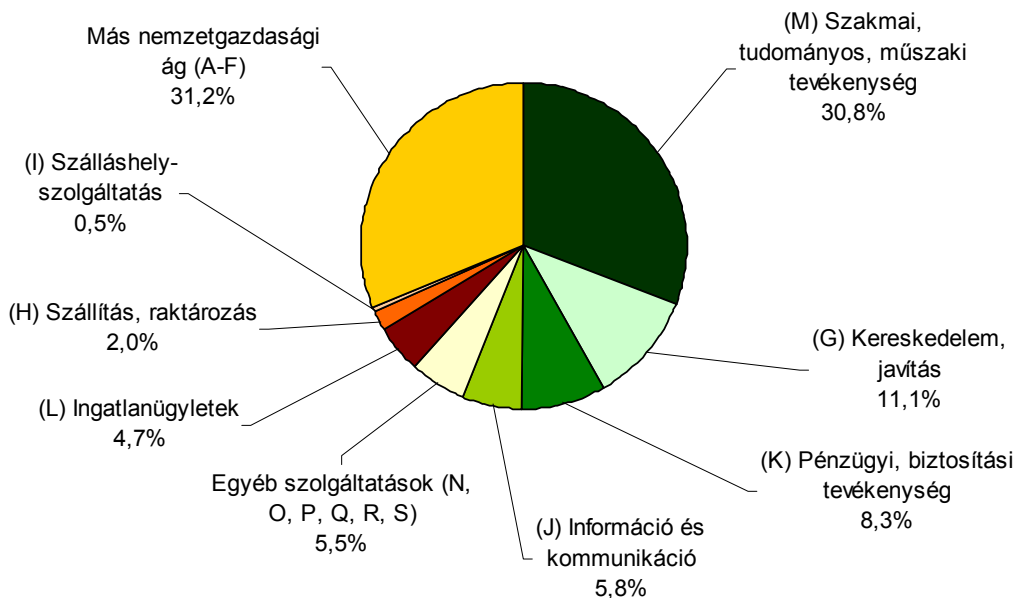
Forrás: MNB.

³ A 10% alatti részesedésű és a külföldön tevékenységet végző, passzív pénzközvetítői funkciót betöltő vállalkozások nélkül.

A külföldiműködőtöke-állományból 2011 végén a legnagyobb részesedéssel a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (30,8%) rendelkezett, de a főtevékenység alapján e nemzetgazdasági ágban elszámolt működőtöke túlnyomó része közvetve más termelő (feldolgozóipari) tevékenységet finanszíroz. A piaci szolgáltató ágazatok között kiemelkedő arányú külföldi tőke van jelen a pénzügyi, biztosítási tevékenység (8,3%), a kereskedelem, javítás (11,1%) és az információ és kommunikáció (5,8%) ágazatokba sorolt vállalkozásokban.

2.3. ábra

A piaci szolgáltatások részesedése a közvetlen külfölditőke-befektetésekből, 2011*

* Az MNB közvetlen külfölditőkebefektetések-állománya adatai alapján.

2.3. Foglalkoztatottság

A piaci szolgáltatást végző nemzetgazdasági ágakban 2012-ben – a lakossági munkaerő-felvétel adatai szerint – a foglalkoztatottak száma megközelítette a 1 millió 614 ezer főt, a nemzetgazdaság egészében foglalkoztatottak mintegy 42%-át. Az elmúlt évben a piaci szolgáltató ágakban egy év alatt 42 ezer fővel, mintegy 3%-kal emelkedett a foglalkoztatottak száma. 2012-ben az összes foglalkoztatott 14%-a a leginkább élõmunka-igényes kereskedelem, gépjárműjavítás, 7%-a a szállítás, raktározás, valamint több mint 4%-uk a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágakban dolgozott.

Foglalkoztatottak száma a piaci szolgáltató ágazatokban

(ezer fő)

Nemzetgazdasági ágak	2008	2009	2010	2011	2012
(G) Kereskedelem, gépjárműjavítás	576	549	540	546	544
(H) Szállítás, raktározás	258	254	259	259	261
(I) Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	157	153	155	164	164
(J) Információ, kommunikáció	97	91	96	92	104
(K) Pénzügyi, biztosítási tevékenység	94	96	91	92	94
(L) Ingatlanügyletek	20	20	21	21	23
(M) Szakmai, tudományos műszaki tevékenység	146	138	139	138	133
(N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	105	116	110	114	134
(R) Művészet, szórakoztatás, szabadidő	65	58	60	63	63
(S) Egyéb szolgáltatás	87	84	81	79	88
Piaci szolgáltató ágak (G–N, R, S)	1 606	1 559	1 552	1 567	1 609
Többi nemzetgazdasági ág (A–F, O, P, Q, T, U)	2 273	2 223	2 229	2 244	2 269
Nemzetgazdaság összesen	3 879	3 782	3 781	3 812	3 878

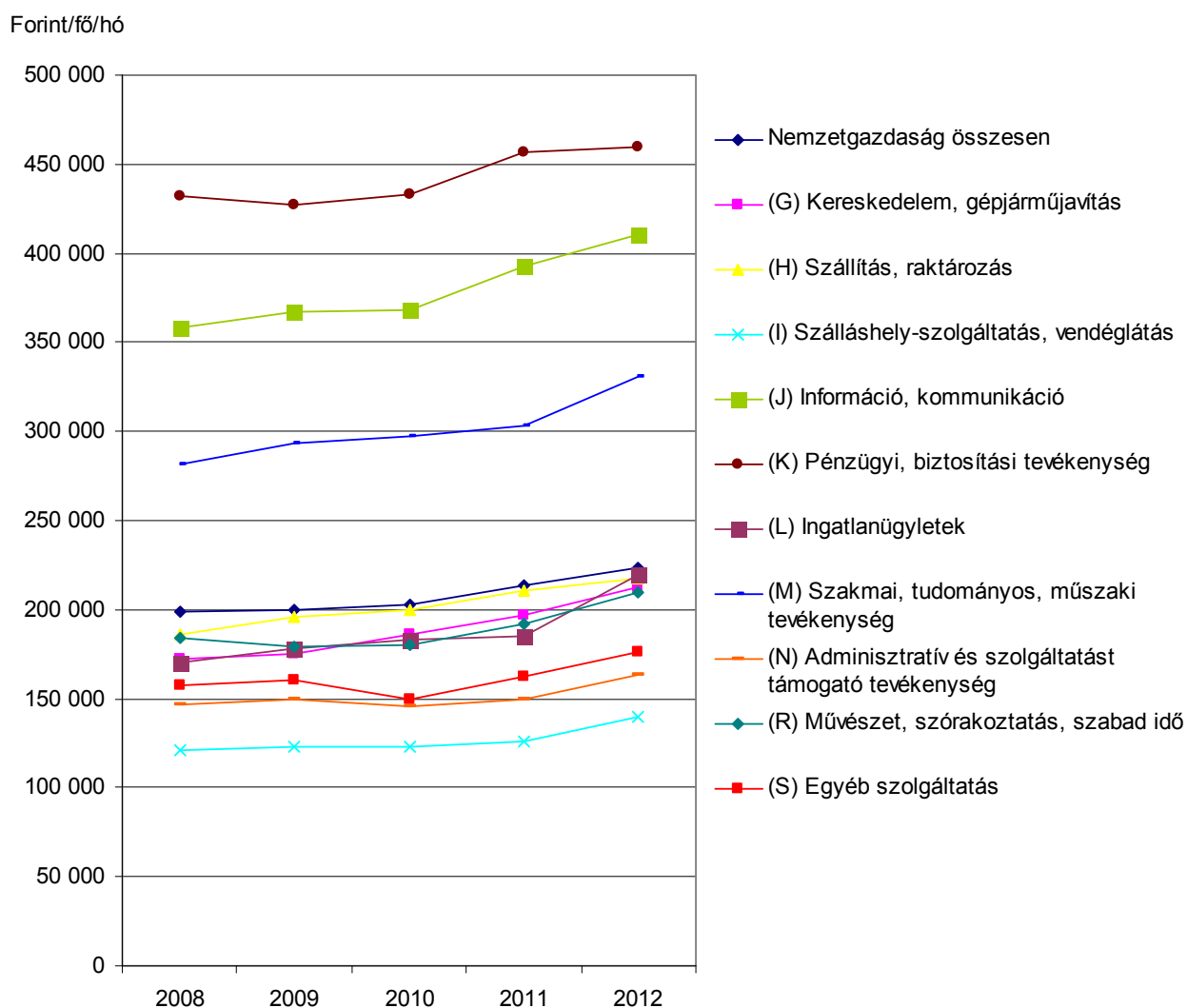
Forrás: lakossági munkaerő-felmérés (magánháztartásokban lakó 15–74 éves személyek).

2012-ben a foglalkoztatottak nemek szerinti összetételét tekintve a korábbi években kialakult arányokban nagyságrendi változás nem történt. A felmérés adatai szerint a nők foglalkoztatottságának aránya (55–71% közötti megoszlásban) magas volt a kereskedelem, gépjárműjavítás, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, a pénzügyi, biztosítási tevékenység és a szakmai, tudományos, műszaki, tevékenység, valamint az egyéb szolgáltatás ágazatokban. A férfi foglalkoztatottak száma (59–76% közötti arányban) jellemzően a szállítás, raktározás, az információ, kommunikáció, az ingatlanügyletek, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágban volt nagyobb.

2.4. Bruttó átlagkereset

2012-ben az előző évihez képest a piaci szolgáltató ágazatok mindegyikében 1–19% közötti mértékben emelkedett az alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete. A piaci szolgáltató ágazatok közül 2012-ben a legmagasabb bruttó átlagkeresettel rendelkező pénzügyi, biztosítási tevékenység ágban regisztráltak a legkisebb, alig 1%-os mértékű emelkedést az előző évihez képest. Egy év alatt az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban 11, a szakmai, tudományos, művészeti tevékenység és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységet végző ágazatokban 9–9%-kal, míg az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ágban a legnagyobb mértékben, közel 19%-kal növekedett.

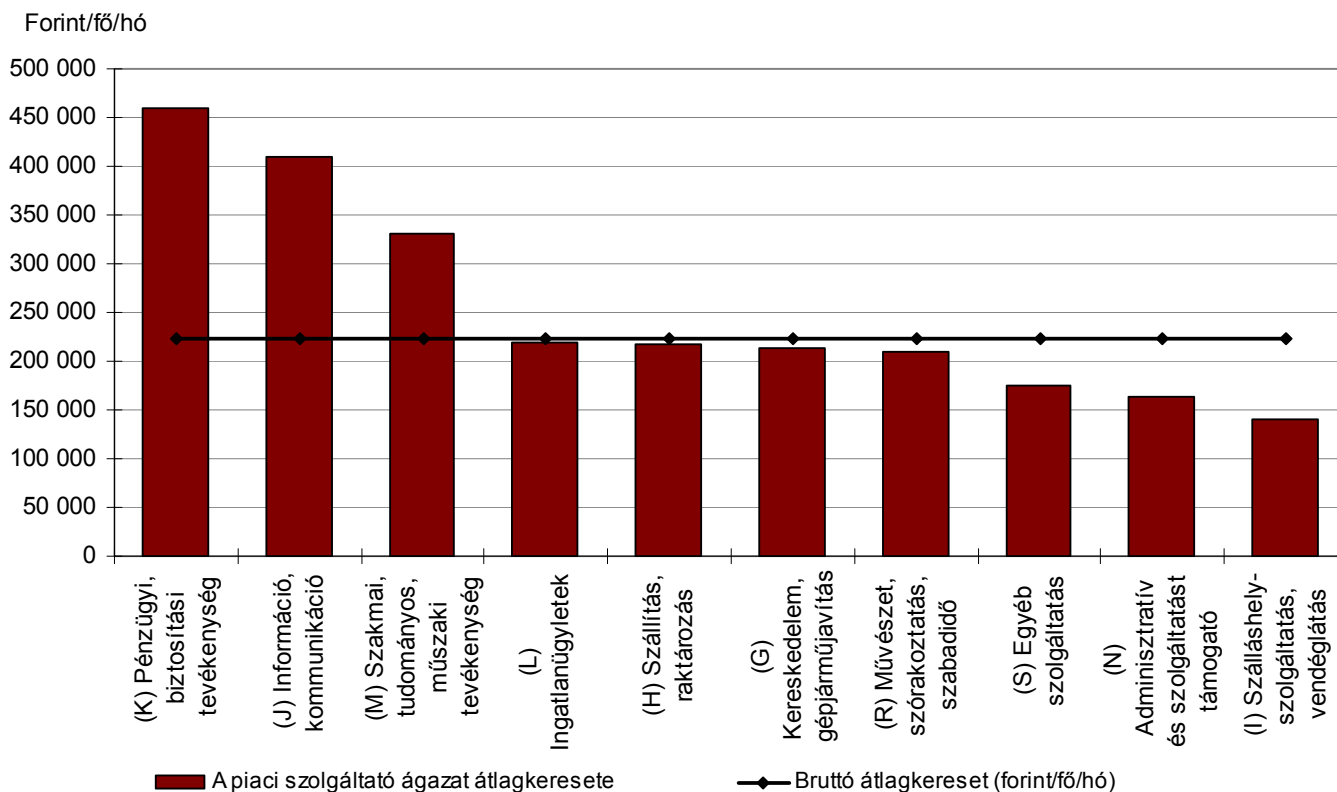
A bruttó átlagkereset alakulása a piaci szolgáltató ágakban, 2008–2012*

* Forrás: intézményi munkaügy-statisztika. (A 4 fő fölötti vállalkozások és a központi és helyi költségvetés szervezetei, társadalombiztosítás és kijelölt non-profit szervezetek adatai.)

Az alkalmazottak bruttó átlagkeresetét tekintve jelentős nagyságrendi eltérések vannak az egyes ágak között. 2012-ben az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a kereskedelem, gépjárműjavítás, és a szállítás, raktározás, valamint az ingatlanügyek ágakban közelítette meg leginkább a nemzetgazdaság egészére számított közel 223 ezer forintos havi átlagot. A piaci szolgáltató ágak közül 2012-ben és az azt megelőző években is a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban regisztrált havi bruttó – 2012-ben közel 140 000 forintos – átlagkereset összege maradt el a legnagyobb mértékben (37–41%) a nemzetgazdasági átlagtól. 2012-ben az alkalmazottak havi bruttó átlagkeresete az információ, kommunikáció ágban meghaladta a 410 ezer forintot, 84%-kal volt magasabb a teljes nemzetgazdasági átlagnál. Az elmúlt évben a pénzügyi, biztosítási tevékenység ág alkalmazottainak havi bruttó átlagkeresete megközelítette a 460 ezer forintot, több mint a duplája volt a nemzetgazdasági átlagnak. A szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágban alkalmazottak havi bruttó közel 331 ezer forintos átlagkeresete szintén jelentős mértékben meghaladja a többi piaci szolgáltató ágban regisztrált átlagkeresetet, és arányait tekintve közel másfélszerese a nemzetgazdasági átlagnak.

Bruttó átlagkereset a piaci szolgáltató ágakban, 2012*

* Forrás: intézményi munkaügy-statisztika. (A 4 fő fölötti vállalkozások és a központi és helyi költségvetés szervezetei, társadalombiztosítás és kijelölt nonprofit szervezetek adatai.)

3. A szolgáltatási tevékenységek teljesítménye

3.1. Kiskereskedelem

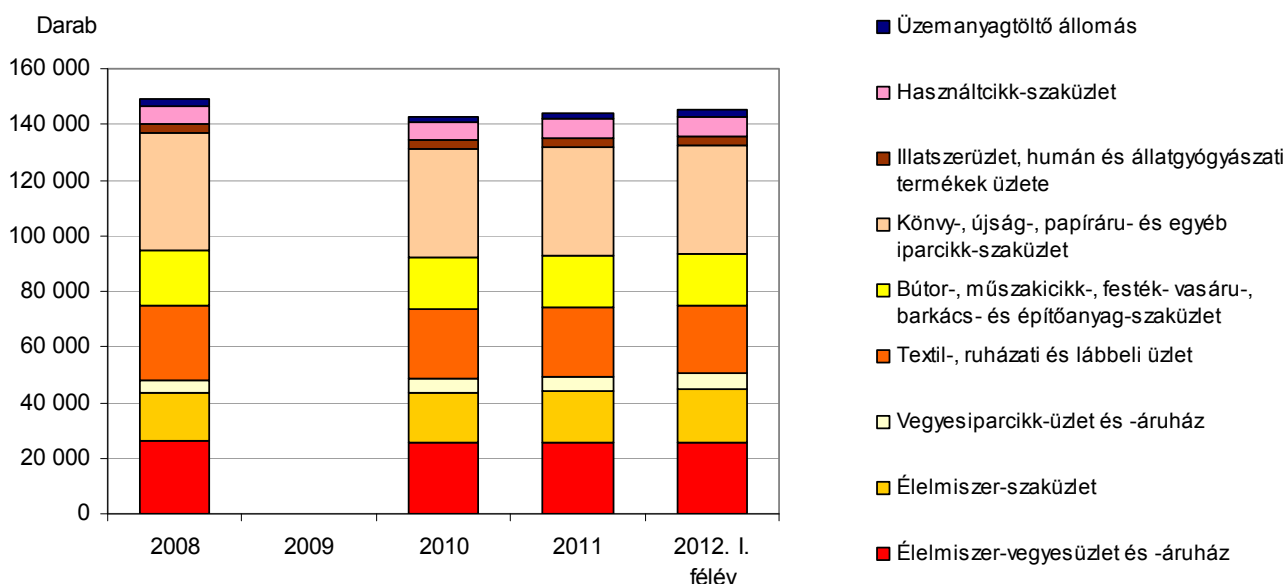
3.1.1. A kiskereskedelmi üzlethálózat

A legutóbbi évek tendenciáinak statisztikai kimutatását nehezítette a 2009-ben bekövetkezett szabályozási változás: a kiskereskedelmi üzletek nyitására vonatkozó előírásokat jelentősen enyhítették és a hangsúlyt az egyes kiskereskedelmi tevékenységek végzésének szabályozására helyezték. Az önkormányzati nyilvántartások új rendszerben való felépítése az önkormányzatok számára hosszabb időt igényelt, és az ezekre épülő statisztikai rendszert is át kellett építeni, ezért a 2009. végi tényleges állapot nem volt rekonstruálható, így az adatokat a KSH nem publikálta.

2012. június 30-án 145 ezer kiskereskedelmi üzlet működött Magyarországon, ezerral több, mint 2011 végén.⁴ A növekedés döntő részben (közel 600 egységgel) az élelmiszerüzleteknél és -áruházaknál következett be, míg az iparcikküzletek és -áruházak száma közel 400-zal, az üzemanyagtöltő állomásoké pedig több mint 70-nel bővült.

3.1. ábra

A kiskereskedelmi üzletek számának tevékenységcsoportok szerinti megoszlása

Az **élelmiszerüzletek és -áruházak** 2011. végi 44,4 ezres állománya 2012 első félévének végére 1,3%-kal, 45 ezerre nőtt. Jelentősebb, 2,6%-os növekedés ezen belül az élelmiszer-szaküzletek számában következett be, különösen a kenyér-, pékáru- és édesség-szaküzletek, az egyéb élelmiszer-szaküzletek, valamint a zöldség-gyümölcs üzletek területén. 2011 végéhez képest csökkent ugyanakkor a dohányáru-szaküzletek száma, 4,7%-kal.

Az **iparcikküzletek és -áruházak** száma 2011. végi 97,6 ezres állománya 0,4%-kal, csaknem 98 ezerre emelkedett. A legnagyobb emelkedés a vegyesiparcikk-üzlet és -áruház (3,6%), valamint a használcikk-szaküzlet (3,3%) üzlet típusoknál volt, visszaesés pedig (0,6%) a textil-, ruházati és lábbeli üzletek területén következett be. A bútor-, műszakicikk-, festék-, vasáru-, barkács- és építőanyag-szaküzletek, a könyv-, újság-, papíráru- és egyéb iparcikk-szaküzletek, valamint az illatszerüzlet, humán és állatgyógyászati termékek üzleteinek számában jelentősebb változás nem történt.

⁴ Az EU kiskereskedelmi fogalmának megfelelően, üzemanyagtöltő állomásokkal együtt, gépjármű-, gépjárműalkatrész- és motorkerékpár- és -alkatrészszaküzletek nélkül.

Az európai statisztikai rendszerben a kiskereskedelembe nem számító **gépjármű-, motorkerékpár- és járműalkatrész-üzletek** száma 2012. június 30-án 8,9 ezer volt. Ezen belül a gépjármű-szaküzletek száma 0,4%-os csökkentek, a gépjárműalkatrész-szaküzletek 1%-kal nőttek.

Tovább folytatódott az üzlettel nem rendelkező, csomagküldő tevékenységet folytató egységek számának növekedése. A 2011. végi 2300 darabos állomány 2012 első félévére 27%-kal, csaknem 3000 darabra emelkedett.

A több mint 145 ezer kiskereskedelmi üzletet több mint **98 ezer vállalkozás üzemeltette** 2012 első félévében. Az országos üzletállományon belül egyre inkább túlsúlyba kerültek a **társas vállalkozások** által üzemeltett üzletek (67%), miközben az **egyéni vállalkozások** által üzemeltetettek aránya egyharmadára zsugorodott. Egy üzemeltető vállalkozás átlagosan 1,5 kiskereskedelmi üzletet működtetett 2012 első félévében. A legtöbb üzlet – átlagosan 13 – a részvénytársaságokhoz tartozott, a korlátolt felelősségű társaságokra 1,6, a betéti társaságokra 1,4, az egyéni vállalkozásokra 1,2 üzlet jutott. Az összes üzemeltető vállalkozás 42%-át a korlátolt felelősségű társaságok, 40%-át az egyéni vállalkozások, több mint 16%-át a betéti társaságok tették ki, míg a részvénytársaságok aránya csak 0,6% volt.

A kiskereskedelmi üzleteket üzemeltető vállalkozások többsége (62%) kiskereskedelmi főtevékenységű volt. Jelentős az aránya a kiskereskedelmi üzleteket üzemeltetők között a nagykereskedelmi (8%), az ipari (6,8%) főtevékenységű, a kiskereskedelemmel csak másodlagos tevékenységként foglalkozó vállalkozásoknak.

Országos szinten, 2012. június 30-án 16,4 millió négyzetméter volt a kiskereskedelmi üzletek eladóterének összes alapterülete, 2011 végéhez képest közel 1%-kal nőtt. Az egy üzletre jutó átlagos alapterület (121 négyzetméter) azonban az üzletszám enyhe növekedése miatt nem változott.

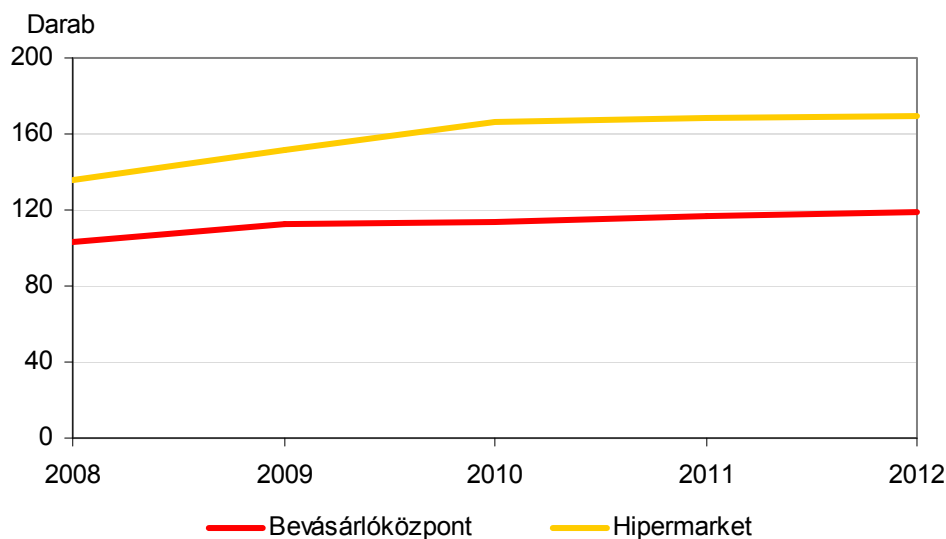
3.1.2. Bevásárlóközpontok, hipermarketek

Magyarországon az elmúlt két évtizedben megjelentek és mára a kiskereskedelem meghatározó tényezőivé váltak a bevásárlóközpontok⁵ és hipermarketek.⁶ 2012-ben 2 új bevásárlóközpontot nyitottak meg hazánkban, így összesen 119 bevásárlóközpont üzemelt, ebből 79 vidéken, 40 pedig a fővárosban. A hipermarketek száma 2012-ben eggyel bővült, 169-re emelkedett, 147 vidéken, 22 pedig Budapesten működött.

⁵ Bevásárlóközpontnak tekintjük az olyan építészeti egységes, kereskedelmi célra tervezett komplexumot, amely egy adott vonzáskörzet ellátására szolgál, és szerves egységet képez a benne működő különböző típusú és méretű üzletek, szolgáltató (pl. vendéglátó) és szabadidő eltöltésére szolgáló szórakoztató létesítményekkel (pl. mozi, sportolásra szolgáló hely).

⁶ A hipermarket olyan önkiszolgáló kiskereskedelmi létesítmény, amely az élelmiszerek és iparcikkek széles választékát kínálja, alapterülete legalább 3 ezer négyzetméter, és rendszerint parkolóhellyel is rendelkezik (pl. Auchan, Interspar, TESCO).

A bevásárlóközpontok és hipermarketek száma az időszak végén

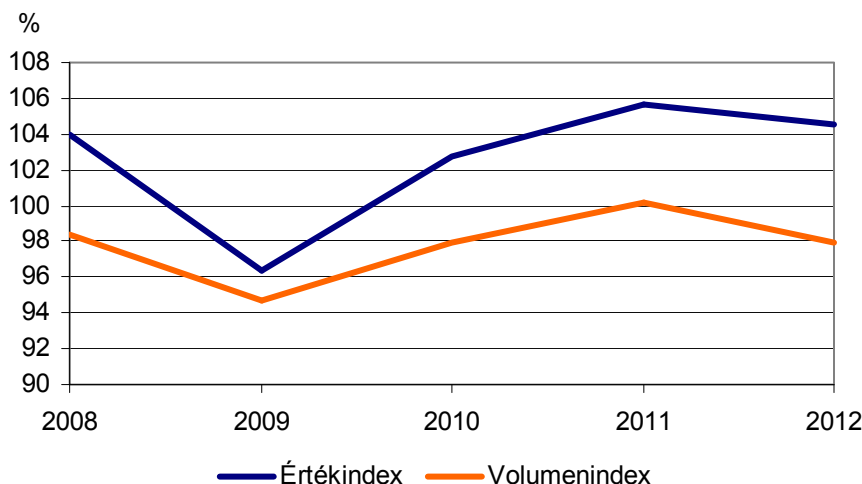

3.1.3. A kiskereskedelmi forgalom alakulása

3.1.3.1. A forgalom alakulása tevékenységcsoportok szerint

A kiskereskedelmi üzletek lebonyolított forgalma a 2012-ben 8257 milliárd forint volt, folyó áron 4,5%-kal nőtt 2011-hez képest. Az árváltozásokat is figyelembe vevő volumenindex hosszabb ideje tartó (2007–2010) visszaesése a 2011-es átmeneti stagnálás után (100,2%) 2012-ben tovább folytatódott. A kiskereskedelmi forgalom volumene 2012-ben 2,1%-kal csökkent az előző évihez képest.

A kiskereskedelmi forgalom érték- és volumenindexének alakulása, előző év = 100%

Üzletfípusonként vizsgálva az **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem**ben a naptárhatástól megtisztított forgalom volumene 2012-ben 0,7%-kal mérséklődött az előző évihez képest.

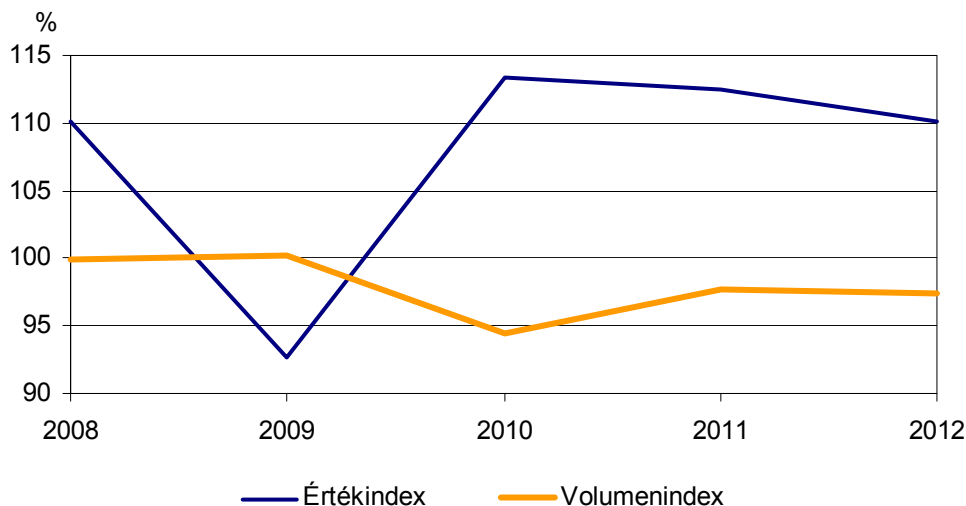
A **nem élelmiszer-kiskereskedelem** naptárhatástól megtisztított forgalmának volumene 2012-ben 3,0%-kal maradt el az előző évitől. A nem élelmiszer-kiskereskedelem csoporton belül az előző évinél kisebb volumenű volt a forgalom a bútort-, műszaki- és építőanyag-

üzletekben (9,8%), a könyv-, számítástechnika-, egyébiparcikk-üzletekben (2,8%), a gyógyszer-, gyógyászatitermék- (2,2%), valamint az iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelemben (0,3%). Ugyanakkor forgalomnövekedés volt az illatszer- (7,2%), a használatcikk- (3,8%), továbbá a textil-, ruházati és lábbeliüzleteknél (1,5%). A korábbi időszakhoz hasonlóan folytatódott a dinamikus bővülés az árucikkek széles körére kiterjedő, de összességében csekély súlyú csomagküldő és internetes kiskereskedelemben (37,3%).

Az **üzemanyagtöltő** állomások forgalma csökkent, az eladások 2012-ben 2,6%-kal mérséklődtek.

3.4. ábra

A gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem alakulása, előző év = 100%

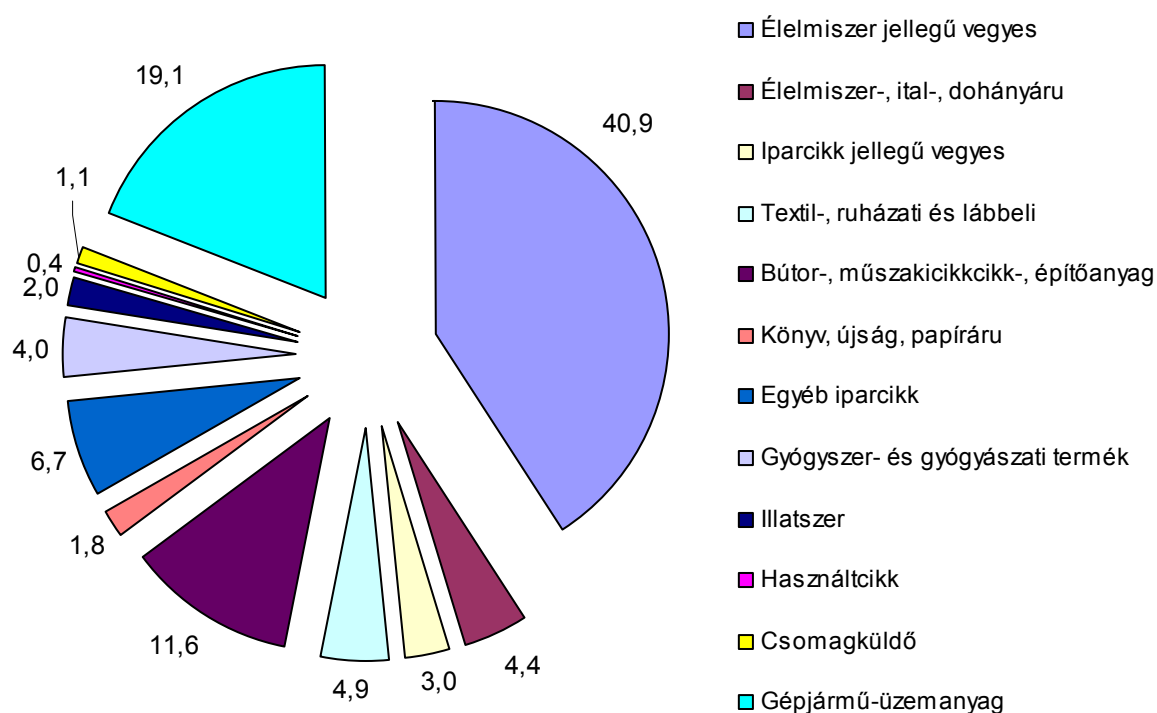
Tevékenységcsoportos bontásban a hazai kiskereskedelmi forgalmon belül a legnagyobb, 40,9%-os arányt az élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek képviselték 2012-ben.

Az *élelmiszer-szaküzletek* (húsboltok, zöldség-gyümölcs üzletek, kenyér-, pékáruüzletek stb.) súlya az összes kiskereskedelmi forgalomból csak 4,4%-ot ért el.

A nem élelmiszer kiskereskedelem legnagyobb forgalmat lebonyolító szereplői a *bútor-, műszakicikk-, építőanyag-üzletek* voltak 11,6%-os részesedéssel.

Jelentős súlyt képviseltek még a gépjármű-üzemanyagot értékesítő benzinkutak, az összes forgalom 19,1%-ával.

A kiskereskedelmi forgalom megoszlása üzlettípusok szerint, %, 2012

3.1.2.2. A forgalom megoszlása árucsoportok szerint

A kiskereskedelmi forgalmat a vállalkozások vagy az üzletek főtevékenysége szerint vizsgálva nem kapunk tiszta képet a kiskereskedelem áruszerkezetéről, tekintettel arra, hogy jelentős a nem szakosodott bolti vegyes kiskereskedelem aránya. (Idetartozik az élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem és az iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelem.) Tovább árnyalja a képet, hogy gyakran a szakosodott kiskereskedelmet folytató üzletek sem csak a tevékenységi körüknek megfelelő termékeket értékesítik, valamint az, hogy nincs árusított termékek szerinti felosztás a csomagküldő, internetes kiskereskedelmen, illetve az egyéb nem bolti, piaci kiskereskedelmen belül sem.

2012-ben a kiskereskedelmi árucikkek forgalmának 38,4%-át tették ki az élelmiszertermékek (élelmiszerek, italok, dohányárúk), 2,2 százalékponttal meghaladva az egy évvel korábbi részesedést. Az élelmiszerek aránya a kiskereskedelmi árucikkek forgalmán belül az elmúlt években folyamatosan emelkedett, a 2012-ben mért 26,3%-os részesedés 1,3 százalékponttal haladta meg az egy évvel korábbit.

A nem élelmiszertermékek közül 2012-ben az üzemanyag volt a legjelentősebb forgalmi értékű árucsoport, 19,4%-os részaránnyal, amit a bútor, műszaki cikk, építőanyag, valamint a könyv, számítástechnika, egyéb iparcikk összevont árucsoport követett, 14,9, illetve 12,9%-kal részesedve a kiskereskedelmi termékek forgalmából. Az előző évhez képest részaránynövekedés a termékkörön belül egyedül az üzemanyag-forgalomnál volt (0,7 százalékpont), míg a könyv számítástechnika, egyéb iparcikk árucsoport részesedése 1,0, a bútor, műszaki cikk, építőanyag árucsoport részesedése 0,9 százalékponttal zsugorodott.

A gépjármű és gépjárműalkatrész termékkörön belül az egyes árucsoportok megoszlásának alakulása vegyes: a legnagyobb súlyt (41,7%) képviselő új járművek eladásainak részesedése 2012-ben 4,1 százalékponttal emelkedett, ellenben a használt gépjárművéké 0,1 százalékponttal csökkent. Ezzel párhuzamosan a megelőző három évben dinamikus emelkedő a gépjárműalkatrész-értékesítés részaránya 4,1 százalékponttal esett vissza.

3.1.3. A kiskereskedelmi és a fogyasztói árak alakulása

A kiskereskedelmi forgalom alakulására hatással van a kereskedelmi forgalomba kerülő termékek árának változása is (a jövedelem és egyéb tényezők mellett).

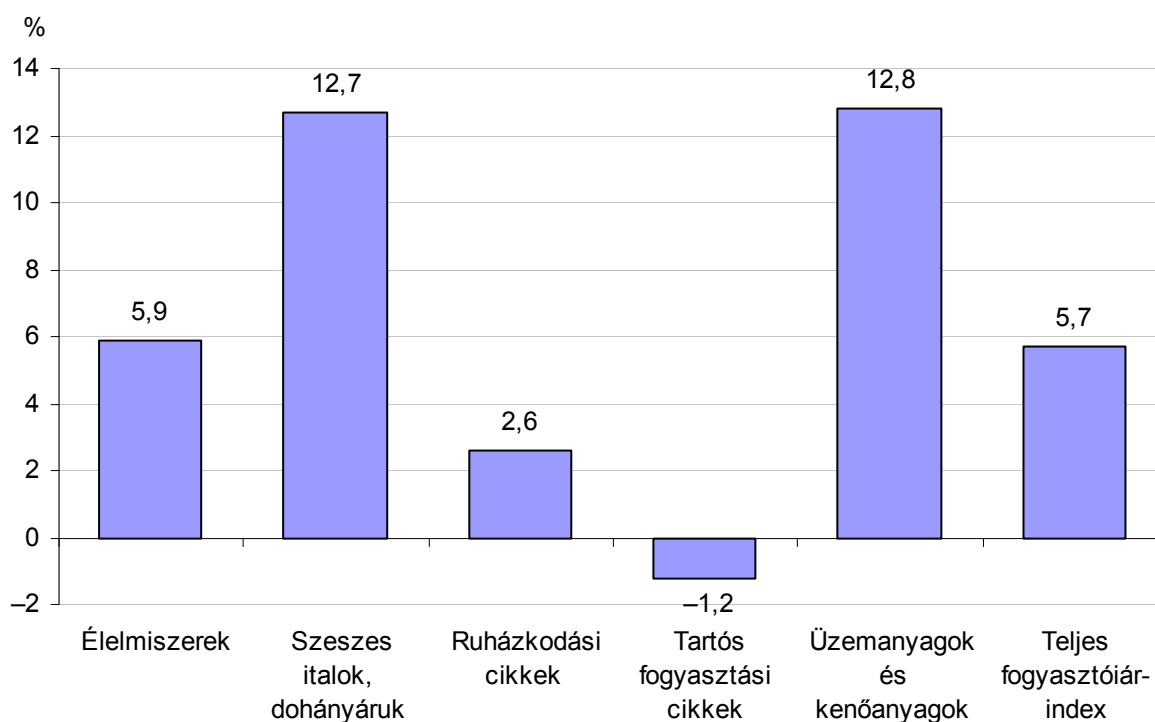
A teljes lakossági fogyasztásra vonatkozó árindex 2012-ben 5,7%-kal nőtt. Ebben a mutatóban azonban olyan, nem a kiskereskedelemről beszerzett termékek és szolgáltatások árváltozásának hatásai is szerepelnek, mint pl. a vezetékes háztartási energia, a tömegközlekedés, az egészségügyi, az oktatási és az egyéb szolgáltatások.

A kiskereskedelmi árak⁷ 2012-ben nagyobb mértékben (6,8%-kal) emelkedtek, mint a teljes lakossági fogyasztási körre számított fogyasztóiár-index.

A fogyasztói ár megfigyelés alapján leginkább (12,8%) az üzemanyag- és kenőanyagárak nőttek 2012-ben. A szeszes italok, dohányárak árai 12,7, az élelmiszerárak 5,9, a ruházatkodási cikkek árai 2,6%-kal emelkedtek, míg a tartós fogyasztási cikkek árai 1,2%-kal csökkentek az előző évhez képest.

3.6. ábra

A fogyasztói árak változása, 2012, előző év = 100,0%

3.2. Szállítási teljesítmények

A szállítási és a közlekedési szolgáltatás jelentősége messze túlmutat azon a 6%-os részarányon, amit ez az ágazat számszerűsítve képvisel a magyar gazdaság összteljesítményéből. Szállítási szolgáltatást ugyanis minden ágazat igénybe vesz, a szállítás a gazdaság „érrendszere”, nélküle a gazdaság nem működik, következésképpen mutatói összefüggést mutatnak a gazdaság egészének teljesítményével.

⁷ A kiskereskedelmiár-indexet a KSH a fogyasztóiár-összeírás alapján számított termékcsoport árindexek kiskereskedelmi forgalmi szerkezettel súlyozott átlagaként számítja.

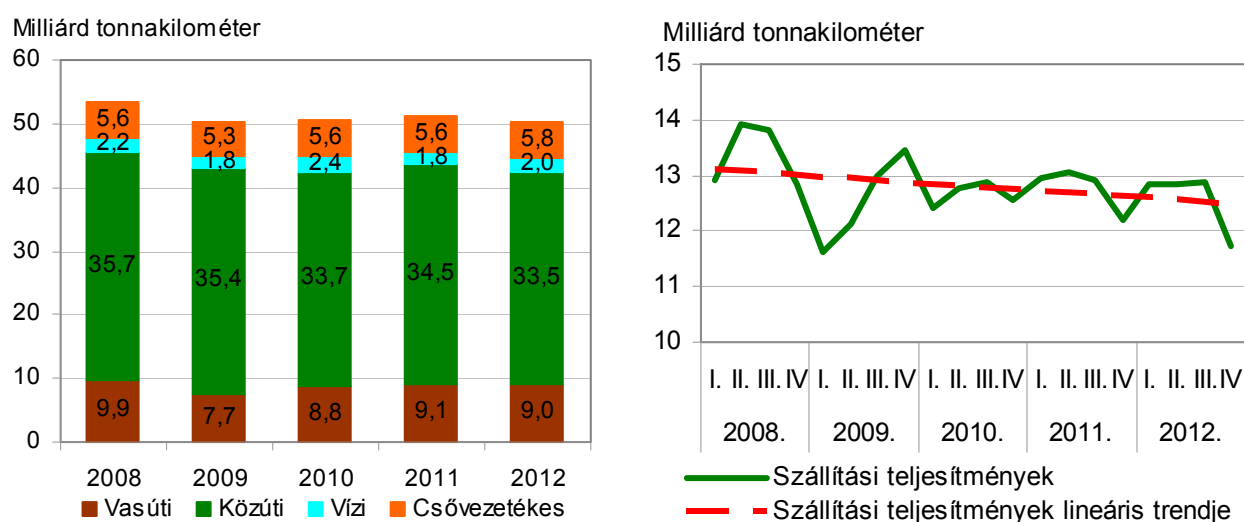
3.2.1. Áruszállítás

Az áruszállítási szolgáltatások általában a gazdaság teljesítményének változásával hasonló irányban mozognak a belföldi és a nemzetközi áruszállításban egyaránt. A gazdasági válság hatása 2009 óta mutatkozik meg az áruszállításban. Míg 2008-ban 344,0 millió tonna árut mozgattak, addig ez – folyamatos csökkenés mellett – 2012-re 248,4 millió tonnára mérséklődött. Ennek fő oka az építőipari és ipari termelés tartósan alacsony teljesítménye. 2012-ben az árutömeg túlnyomó részét, 66%-át közúton, 19%-át vasúton, 12%-át csővezetéken szállították. A vízi és légi úton történő áruszállítás teljesítménye elhanyagolható. Belföldi viszonylatban a közúti fuvarozás részesedése még jelentősebb (2012-ben 83%) – a vasúti, a belvízi és a légi szállítás nemzetközi jellegéből adódóan. Az EU 2011-ben jóváhagyott *Fehér könyv*nek közlekedéspolitikai célkitűzése, hogy az áruszállítást 300 kilométert meghaladó távolság esetén a közútról a vasútra és egyéb áruszállítási módokra kell áttéríteni 2030-ig.

2012-ben az árutonna-kilométerben mért teljesítmény a 2008. évinél 6, 2011-hez képest pedig 2%-kal volt alacsonyabb.

3.7. ábra

Az áruszállítási teljesítmények alakulása

A **közúti szállítási** szolgáltatás – annak ellenére, hogy a legkevésbé környezetbarát és energia hatékony – az Európai Unióban és hazánkban is a legfontosabb árutovábbítási mód.

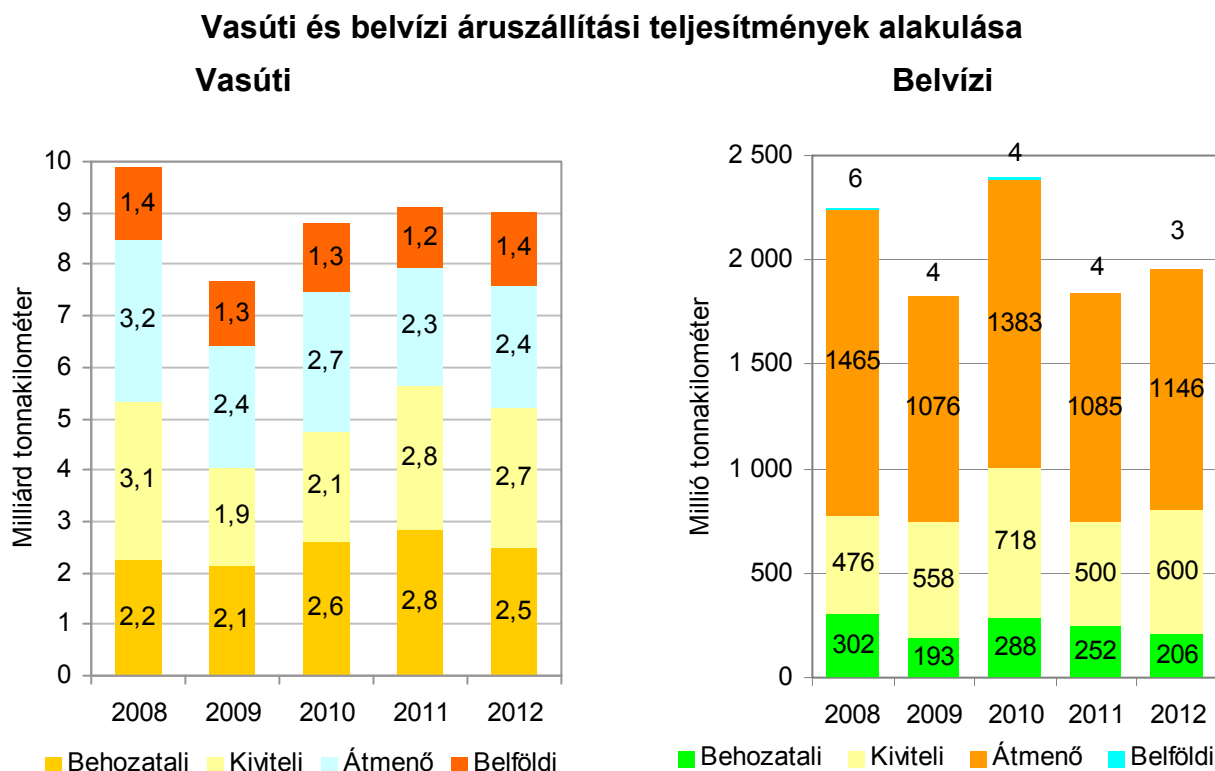
Az elmúlt öt évben a közúti áruszállítás teljesítménycsökkenését a gazdasági teljesítmények csökkenése mellett részben a szállítási szokások változása is okozza, amit jól tükröz a járműállomány struktúraváltozása is. A megfigyelésbe bevont 3,5 tonna teherbírás feletti gépjárművek egyre inkább a nagyobb távolságú, nemzetközi áruszállításban vesznek részt. A belföldi fuvarok egy részét a 3,5 tonna teherbírás alatti járművekkel végzik, amelyek teljesítményét az európai gyakorlatnak megfelelően a magyar statisztika sem méri. A tehergépjárművek csoportján belül az elmúlt öt évben 35%-ról 40%-ra nőtt a nagyobb teherbírású, elsősorban nemzetközi áruszállításban teljesítő vontatók aránya, míg ezen járművek kihasználtsága is folyamatosan nőtt. Az áruszállítást fuvardíj ellenében vagy a vállalatok saját gépkocsiparkjukat felhasználva saját számlára végzik. A tárgyévben a fuvardíj ellenében végzett szállítás részaránya volumenét tekintve 74, a távolságot is figyelembe vevő teljesítménymutató alapján 90% volt. 2012-ben a közúti áruszállítás volumenében 10, árutonna-kilométerben mért teljesítményét tekintve 3%-kal csökkent 2011-hez képest. A közúton szállított áruk 79%-át **belföldön** mozgatták, ez a 2008. évi aránynál 11 százalékponttal kisebb. **Nemzetközi** viszonylatban viszont volumenében 31%-kal több árut mozgattak, mint 2008-ban, és 5%-kal többet, mint 2011-ben.

A **vasúti áruszállítási** szolgáltatás liberalizálásának következtében a két tradicionális vasúttársaság (Rail Cargo és GYSEV Cargo) mellett a kisebb vasúttársaságok piaci részesedése 2012 végére 16%-ot ért el, és folyamatosan növekszik. A tárgyévben már 39 cég rendelkezett a hazai vasúti pályákra érvényes pályahasználati engedéllyel, közel 80%-uk áruszállítási tevékenységet folytatott. Az árutovábbítás mellett vontatási szolgáltatást is végeztek. A kisebb vasúttársaságok meghatározott piaci szegmensekben (pl. irányvonatok közlekedtetésében) voltak aktívak.

A vasúti áruszállítás árutonnában és árutonna-kilométerben mért teljesítménye nem változott jelentősen 2012-ben az előző évihez képest. **Belföldön** 1,4 milliárd tonnakilométer mellett nőtt az áruszállítás teljesítménye, részesedése a teljes forgalomból 16%.

A **nemzetközi szállítás** túlnyomó része a külföldre irányuló, illetve a külföldről érkező szállítások során realizálódott. A Ro-La⁸-támogatás csökkenése, majd megszűnése jelentős hatással volt az ágazatra, így 2012-ben ez az áruszállítás volumenének mérséklődését eredményezte. A tranzitforgalom visszaesésének oka egyes hagyományosan vasúton szállított áruk – mint pl. a konténer, érc-fém-szén, mezőgazdasági és faáru- – mennyiségének jelentős csökkenése. A magyarországi vasutak árutonna-kilométerben mért külkereskedelmi forgalmának közel 80%-át az Európai Unióval bonyolították le. A vasúti szállításban – a teljes (2008–2012) időszakot figyelembe véve – fő kereskedelmi partnereink a kiviteli és a behozatali forgalom összességét tekintve Ausztria, Románia és Szlovénia, az unión kívüli országok közül Oroszország, Ukrajna és Horvátország. Az országon átmenő vasúti tranzitszállítások fő célpontjai Horvátország, Románia és Németország.

3.8. ábra

Jelentősen ingadozik évenként a **vízi áruszállítás**, alakulását nemcsak a gazdasági környezet, hanem az időjárási viszonyok, a csapadék mennyisége és a vízjárás is nagymértékben befolyásolja. 2011-ben a nyári szárazság miatt hónapokon keresztül csak 50–60%-os terheléssel haladhattak az uszályok, sőt volt olyan időszak is, amikor a hajók egyáltalán nem hagyhatták el a kikötőket. Az így kialakult igen alacsony 2011-es bázishoz viszonyítva nőtt

⁸ Rollende Landstrasse – gördülő országút, egy speciális vasúti szállítási mód, amelynek keretében a közúti járműveket rendszerint teljes egészében alacsony padlózatú vonatokon továbbítják. RoLa-szállításra példa a pótkocsik Csatorna-alagúton keresztül történő szállítása.

meg 2012-ben a belvízen szállított áruk tömege 11, az árutonna-kilométerben kifejezett teljesítménye 6%-kal. A 7,9 millió tonna áru és 2,0 milliárd árutonna-kilométer teljesítmény azonban jócskán elmarad az elmúlt öt év legjobb vízi áruszállítási forgalmát produkáló 2010-től, amikor a Duna magyarországi szakaszán 10 millió tonna árut mozgattak meg, 2,4 milliárd árutonna-kilométer teljesítményt generálva.

A 2012-ben **csővezetéken szállított áruk** össztömege 29 millió tonna, az előző évinél 6%-kal kevesebb, teljesítménye 5,8 milliárd tonnakilométer, az egy évvel korábbihoz képest 4%-kal több volt. Jellemzően behozatali (kőolaj, földgáz és egyéb szénhidrogének), tranzit (kőolaj, földgáz), illetve belföldi (egyéb szénhidrogének és hazánkban termelt földgáz) irányba szállítottak csővezetéken. Kiviteli forgalom 2011-ben volt először, Magyarország földgázt szállított, főleg Romániába.

3.2.2. Személyszállítás

A **helyi közösségi személyszállító járműveken** évről évre kevesebben utaznak, az elmúlt öt évben nem volt olyan esztendő, amikor nem ez a tendencia érvényesült. 2011-hez képest 2012-ben az utasszám 2, az utaskilométerben kifejezett teljesítmény 1%-kal mérséklődött, 2008-hoz viszonyítva mindkét mutató 12%-kal visszaesett. A közlekedési eszközök használatának megoszlásában lényeges elmozdulás évek óta nem történt. 2012-ben a helyi személyszállítás több mint felét (55%) a buszközlekedés adta, ezt követte 22%-os részesedéssel a villamosközlekedés, illetve 15%-kal a metró. Az utasok 4,5%-a trolibuszon, 3,5%-a HÉV-en közlekedett. Még jelentősebb a buszközlekedés fölénye, ha az utaskilométer-adatokat nézzük, itt már a teljesítmény 58%-a származik buszközlekedésből.

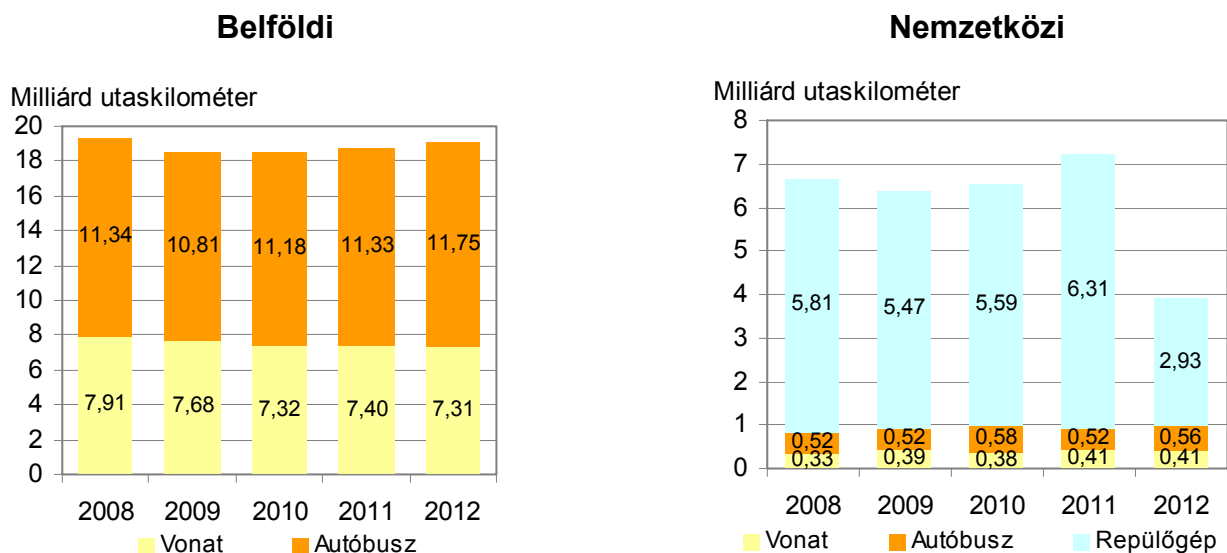
2012-ben az ország 92 települése (88 város, 4 község) rendelkezett helyi közösségi közlekedéssel. A teljesítmény több mint kétharmada (68%-a) a fővárosra koncentrálódott, jelentős volt még Debrecen és Miskolc részesedése (5,4, illetve 4,4%).

A **helyi vízi személyszállító hajókon** az ezredforduló utáni időszakban évente 30–40 ezer ember utazott. 2012-ben a BKV elindított három új, menetrend szerinti, budapesti hajójáratot (D11, D11, D13), aminek következtében a forgalomba állított hét hajót fél év alatt 346 ezren vették igénybe, 2,6 millió utaskilométert megtéve. Az első 6 hónap tapasztalatai szerint azonban az utasok nem egy, a mindennapi közlekedést megkönnyítő eszköznek tekintik a közforgalmú hajózást, hanem többnyire turisztikai céllal használták az új járatokat.

Magyarországon a közösségi **helyközi személyszállítás** teljesítménye 2012-ben meghatározóan a Malév csődje miatt jelentősen, 12%-kal, 23 milliárd utaskilométerre esett vissza, miközben az utaslétszám (668 millió fő) szinte nem változott.

3.9. ábra

Helyközi személyszállítás teljesítményei

A **busz** főként a belföldi közlekedésben játszik fontos szerepet: 2012-ben a belföldön utazók mintegy négyötöde használta. 2012-ben a belföldi helyközi közúti személyszállítást igénybe vevők száma 1, a megtett utaskilométer 4%-kal nőtt, a nemzetközi forgalomban sokkal jelentősebb mértékű, 14, illetve 8%-os volt az emelkedés. Ezzel – és a Malév csődjének hatása miatt – az utasok számát tekintve az autóbuszos közlekedés részaránya a nemzetközi közlekedésben 10 százalékponttal bővült, 26% lett.

A **vasúti** személyszállítás döntően belföldön bonyolódik le, itt az átlagosan megtett út hossza 51 kilométer volt 2012-ben. A vasutat az utazóközönség jelentős része, majdnem fele a nagyvárosok agglomerációiban veszi igénybe. A korábbi évekhez viszonyítva a 30 kilométeres körzetben utazók aránya növekszik, a hosszabb távolságú utazásoknál (50–99 km) viszont csökkent a vasút részesedése. A kényelmi szempontok hosszabb távolságon érvényesülnek, az utasok átlagosan csaknem másfélszer olyan hosszú utat tesznek meg első osztályon, mint másodosztályon.

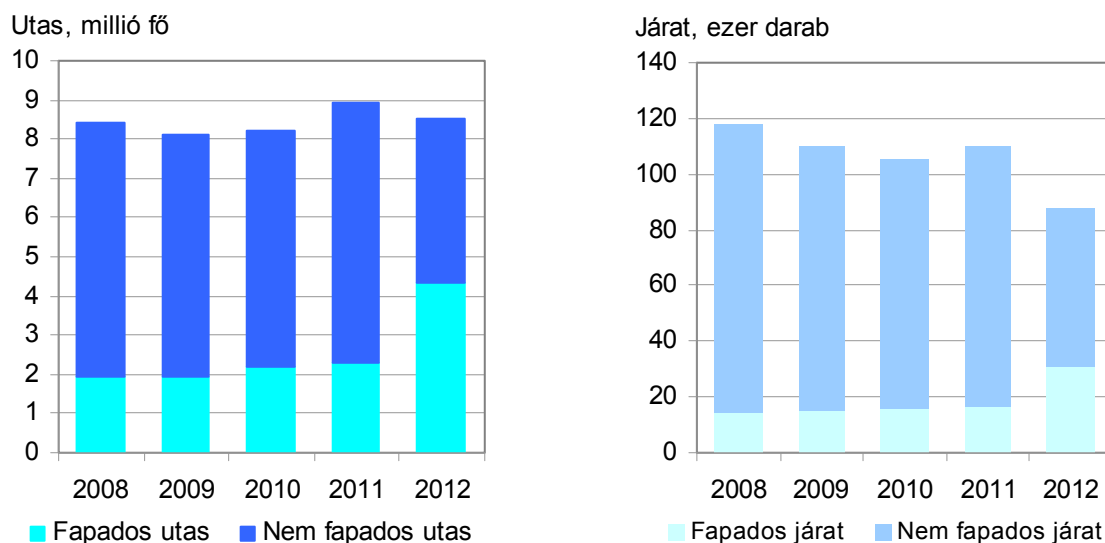
A nemzetközi vasúti személyszállítási teljesítmény részesedése az összteljesítményből alacsony, átlagosan az időszakot figyelembe véve a vasúton beutazók több mint fele Ausztriából és Németországból érkezett Magyarországra. A legvonzóbb kiutazási célpont szintén Ausztria volt. A nemzetközi személyszállításon belül a tranzitforgalom nem jelentős.

A Malév kiesésével a **légi** személyszállítás⁹ terén 2012-ben komoly teljesítménycsökkenés következett be. A nemzetközi személyszállítás utaslétszámának 2011-ben még több mint felét, teljesítményének csaknem 90%-át adó légi személyszállítás teljesítménye 2012-ben kevesebb, mint a felére esett vissza, ezzel részaránya is jelentősen – az utaslétszámot tekintve harmadára, a teljesítmény alapján háromnegyedére – lecsökkent.

A **Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér** 2012-ben 8,5 millió utas fordult meg, ez 5%-os mérséklődés az előző évihez képest. Ezt a forgalmat ötödével kevesebb, 87,6 ezer járattal teljesítette. Öt év alatt a járatok kapacitáskihasználtsága 68-ról 74%-ra nőtt. A Malév kieső járatait nagyrészt ún. fapados légitársaságok vették át, így a repülőtér utasainak több mint fele 2012-ben már nem a hagyományos légitársaságokat vette igénybe utazásakor.

3.10. ábra

A Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér utasforgalmának és járatszámának alakulása

A helyközi **vízi** személyszállításra a folyamatos mérséklődés jellemző, négy év alatt 23%-os volt a csökkenés (2008-ban 828 ezer, 2012-ben 637 ezer utas). Még jelentősebb a

⁹ Az adatok a magyar légi szállítók Magyarországot érintő utasforgalmának adatait tartalmazzák.

visszaesés az utaskilométerben mért teljesítményben: 2008-ban 20, 2012-ben 11 millió utaskilométer volt, azaz mindazok, akik jegyet váltottak egy-egy helyközi járatra, egyre rövidebb távra vették azt igénybe. A helyközi személyszállításon belül a nemzetközi forgalom zsugorodása még erőteljesebb: négy év alatt a harmadára, 110-re esett vissza a bécsi szárnyashajójáratok száma. Amíg 2008-ban még több mint 17 ezren utaztak külföldre hajóval, 2012-ben már csak 5 ezren, az utaskilométerben kifejezett teljesítmény 4,5 millióról 1,6 millióra esett vissza.

3.3. Turizmus és vendéglátás

3.3.1. Szálláshelyek

2012-ben – a júliusi kapacitásadatokat figyelembe véve – közel 3200 **kereskedelmi szálláshely**¹⁰ 129 ezer szobával és 340 ezer férőhellyel várta a vendégeket. A működő egységek száma a megelőző év azonos időszakához képest kismértékben csökkent, a szobák és a férőhelyek száma közel azonos szinten maradt.

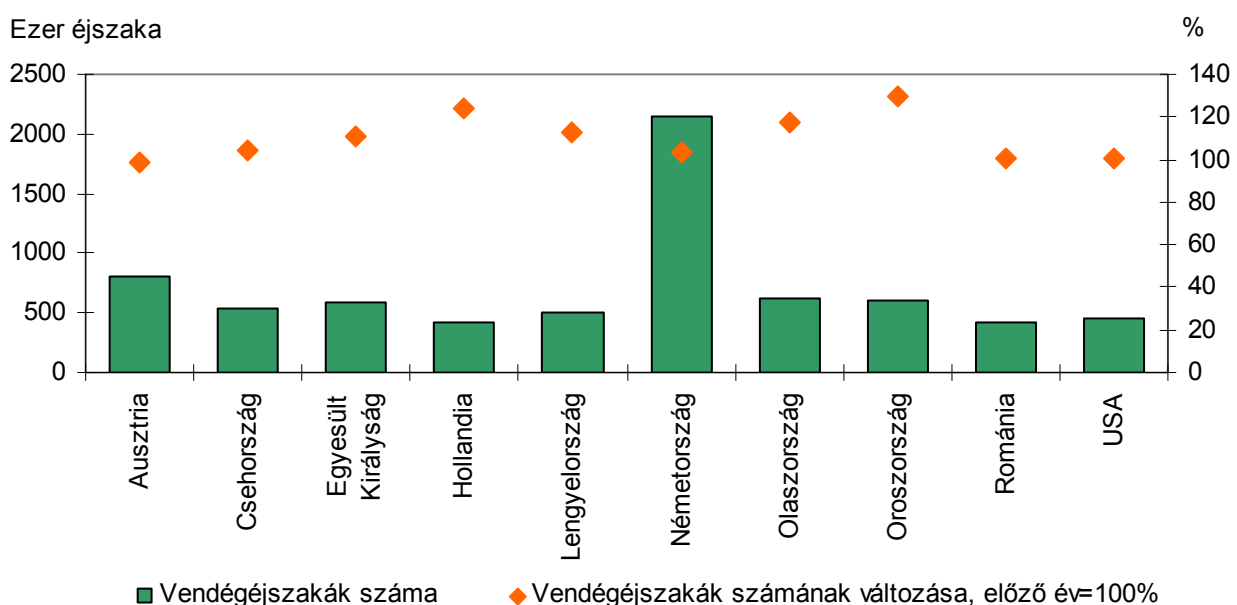
2012-ben 8,3 millió vendég 21,6 millió vendégéjszakát töltött el a kereskedelmi szálláshelyeken. A vendégforgalom a külföldiek és a belföldiek között közel fele-fele arányban oszlott meg. A külföldieknél regisztrált jelentős növekedés eredményeképpen az összes vendég és az általuk eltöltött éjszakák száma 3,6, illetve 4,8%-kal emelkedett. Mindeközben a kereskedelmi szálláshelyek hazai vendégeinek és vendégéjszakáinak száma közel azonos volt, mint 2011-ben.

A szállodák vendégforgalma az átlagosnál kedvezőbben alakult, a vendégek száma 5,9, míg az éjszakák száma 7,9%-kal emelkedett. Mind a külföldi-, mind a belföldi vendég-forgalom emelkedett, azonban a külföldiek esetében jelentősebb mértékű volt a növekedés. A Malév februári csődjének következtében a fapados légitársaságok, diszkontfuvarozók aránya megemelkedett, így összességében a külföldi vendég-forgalom továbbra is kedvezően alakult. A fapados járatok térnyerésével azonban az utazóközönség szerkezete is átalakult. A külföldi vendég-forgalom változása eltérő képet mutat az egyes szállástípusok esetében.

A vendégéjszakák számát tekintve a legjelentősebb küldő országok közül – Ausztria kivételével – minden országból több éjszakát töltöttek el a vendégek, mint egy évvel korábban.

3.11. ábra

A legjelentősebb küldő országok vendégforgalma, 2012

¹⁰ A kereskedelmi szálláshelyek előzetes adatai alapján.

A szállodák szobakihasználtsága 2012-ben átlagosan 47,8%-os volt, 1,9 százalékponttal magasabb, mint 2011-ben. A legmagasabb kihasználtsággal az ötcsillagos egységek üzemeltek (65,5%), de a négycsillagos egységek, a gyógyszállók és az apartmanszállók is átlagon felüli kihasználtsággal működtek. A szállodai szobák átlagára közel 15 ezer forintot volt, ami 3,1%-kal magasabb, mint egy évvel korábban. Az egy kiadható szállodai szobára jutó szállásdíjbevételek 7,2%-os növekedés után 7 ezer forint volt.

A kereskedelmi szálláshelyek 2012-ben 270 milliárd forint árbevételt realizáltak, folyó áron 6,5%-kal többet az előző évinél. Ezen belül az összbevétel 56%-át kitevő szállásdíjbevételek 8,2%-kal emelkedett. Míg a vendégforgalom esetében a külföldiek és belföldiek aránya fele-fele arányban oszlott meg, addig a szállásdíjbevételek 64%-a származott külföldi vendégektől.

2011 végén 1487 településen 37 ezer hivatalosan regisztrált **egyéb** (2009-ig magán-) **szálláshelyi** vendéglátó 97 ezer szobával és 222 ezer férőhellyel várta a vendégeket. A szállásadók, a szobák és a férőhelyek száma az előző év azonos időszakához képest összességében kissé csökkent.

A települési önkormányzatok jelentése szerint 2011-ben 877 ezer vendég, 3,3 millió éjszakát töltött el az egyéb szálláshelyeken. A vendéglátók az év során átlagosan 24 vendéget fogadtak, akik átlagosan 3,7 éjszakára vették igénybe a szolgáltatásaikat.

Az éjszakák kétharmadát a belföldi vendégek töltötték el, a falusi szállásadás esetében ez az arány közel 90%-os volt. 2011-ben 631 ezer belföldi vendég 2,1 millió éjszakát töltött el az egyéb szálláshelyeken, a vendégek száma 4, a vendégéjszakáké 6%-kal csökkent az előző évihez képest. A belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 3,4 éjszaka volt. A külföldi vendégforgalom 2%-kal csökkent az előző évihez képest. A külföldiek 2011-ben átlagosan 4,6 éjszakát töltöttek el az ilyen típusú szálláshelyeken.

Az egyéb szálláshely-szolgáltatás kapacitásának fele a Balaton-part menti településekre koncentrálódott. A térségben tapasztalható számottevő visszaesés ellenére az összes vendégéjszaka több mint harmadát itt töltötték el 2011-ben. Budapesten az utóbbi években jelentősen megnőtt a külföldiek kereslete az egyéb szálláshelyek (korábban fizető vendéglátóhelyek) iránt, ezzel párhuzamosan a férőhelyek száma is bővült a fővárosban. A falusi turizmusban vezető szerepet töltött be Észak-Magyarország, 10-ből 4 falusi vendéglátó ebben a régióban tevékenykedett, és itt töltöttek el minden harmadik falusi vendégéjszakát.

A korábbiakban különféle jogcímenek, részben a szürkegazdaságban működtetett **nem üzleti céllal üzemeltetett, közösségi, szabadidős szálláshelyek** üzemeltetésének jogszabályi kereteit egy 2003-as kormányrendelet teremtette meg Magyarországon. A jogszabályi környezet azóta is külön kezeli ezeket a létesítményeket az üzleti célú (korábban kereskedelmi), illetve az egyéb (korábban magán-) szálláshelyektől. Az ország összes (üzleti és nem üzleti célú) szálláshelyi férőhelyének a nem üzleti céllal üzemeltetett szálláshelyek férőhely-kapacitása mindössze 8%-át képezi, forgalmukat és kihasználtságukat tekintve azonban speciális szerepet töltenek be a turizmusban. A szünidős, rekreációs, szabadidős vagy szakmai célból érkező, túlnyomórészt belföldi vendégeket fogadó szálláshelyek tevékenységüket nyereség- és vagyonszerzési cél nélkül végzik, forgalmuk a nyári hónapokra koncentrálódik.

A megelőző évhez képest mintegy egytizednyi kapacitásbővülés után **2011-ben** 858 nem üzleti célú szálláshely üzemelt, 14 ezer szobával és 54 ezer férőhellyel. A nem üzleti célú szálláshelyek döntő része igényjogosultak és hozzátartozóik számára szállást biztosító üdülőként működött. Az üdülők mellett a diákotthon, a kollégium, illetve a gyermek- és ifjúsági tábor a legelterjedtebb üzemelési forma.

2011-ben a nem üzleti célú szálláshelyek az előző évinél 7%-kal több, 445 ezer vendéget fogadtak. A vendégéjszakák száma visszafogottabb mértékben, 3%-kal bővült, és megközelítette a másfél milliót.

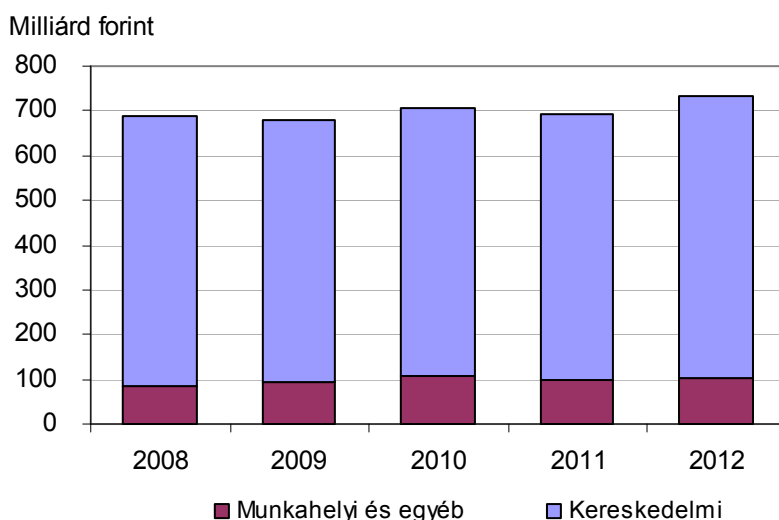
3.3.2. Vendéglátás

2012 júniusában összesen 57 ezer **vendéglátóhely** várta a vendégeket Magyarországon, számuk mindössze 1,4%-kal nőtt az előző évihez képest. Ezek 90%-a (50 ezer) **kereskedelmi** vendéglátóhely, ezen belül 29 ezer étterem, büfé és cukrászda, az italüzletek és zenés szórakozóhelyek száma 21 ezer, hasonlóan az előző évihez. A **munkahelyi**, rendezvényi és közétkeztetést végző egységek száma 5769. Ennek részaránya a korábbi évvel megegyező, 10% az összes vendéglátóegységhez képest.

2012-ben a vendéglátásból folyó áron 730 milliárd forint **árbevétel** származott. Ebből 630 milliárd forintot a kereskedelmi, 100 milliárd forintot a munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek realizálták.

3.12. ábra

A vendéglátóhelyek évközi bevételei, 2012

A vendéglátóhelyek, ezen belül a kereskedelmi vendéglátóegységek 2012. évi **eladási volumene** stagnált az előző évhez képest, a munkahelyi és egyéb étkeztetést végzők volumene – az előző évi 13%-os visszaesés után – tovább csökkent, 2%-kal. A kereskedelmi vendéglátóegységek 36%, a munkahelyi és egyéb vendéglátóhelyek 20%-át üzemeltették egyéni vállalkozók.

3.3.3. Utazásszervezés

2012 folyamán 1289 **vállalkozás** rendelkezett utazásszervezői és -közvetítői tevékenységi engedéllyel.¹¹ Ebből 885 utazásszervezői és -közvetítő engedélyt egyaránt kapott, további 260 csak utazásközvetítői, 143 pedig csak utazásszervezői engedélyt váltott ki. Az utaztató szervezetek 32%-a az utazásszervező és közvetítő tevékenységet más főtevékenység mellett végezte. Ezek a vállalkozások jellemzően szállodai szolgáltatásokat nyújtó, illetve személyszállítási cégek vagy konferenciákat, kereskedelmi bemutatókat szervező vállalatok.

2011-ben a külföldre utazó magyarok 4, a több napra **külföldre utazó magyarok** 24%-a vett részt szervezett külföldi utazásban. A kiutaztatással foglalkozó vállalkozások 2010-ben 851 ezer főt, 2011-ben már csak 14%-kal kevesebbet, 732 ezer főt utaztattak ebben a formában. A külföldi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 4,5 millió volt, ez 16%-kal kevesebb, mint a megelőző évben. A külföldre látogató turisták legkedveltebb célsországai Görögország, Olaszország, Ausztria, Törökország, Egyiptom, Horvátország, Spanyolország, Franciaország és Tunézia voltak.

¹¹ A Magyar Kereskedelmi és Engedélyezési Hivatal nyilvántartása alapján.

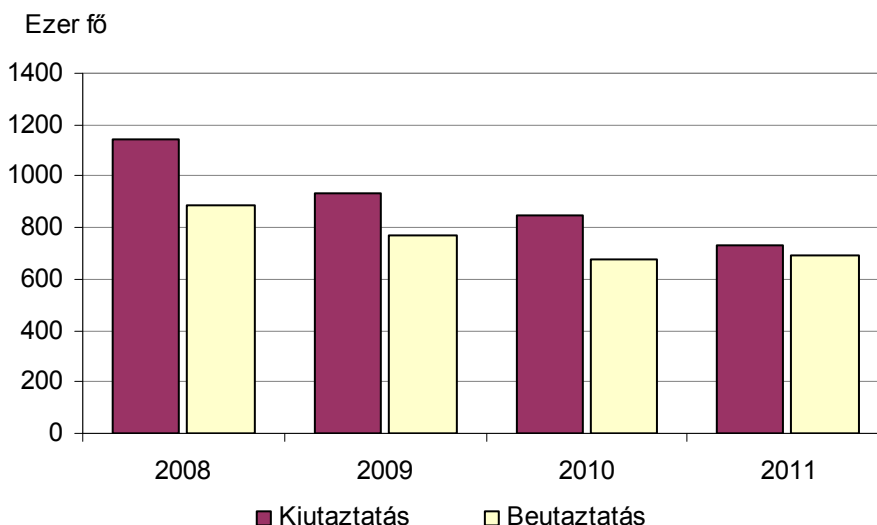
2011-ben a hazai utazási irodák szervezésében 690 ezer turista **érkezett Magyarországra**, 2%-kal több mint a megelőző évben. Az idelátogató külföldiek – a korábbi évvel megegyezően – 1,5 millió vendégéjszakát töltöttek el. Magyarország legfontosabb küldő országai Németország, Ukrajna, az Egyesült Államok, Ausztria, Spanyolország, Oroszország, Lengyelország és Japán voltak.

Ugyanebben az évben a **belföldi** célállomású, saját szervezésű utazási csomagok értékesítését végző cégek 172 ezer főt utaztattak belföldön.

2011-ben az utazásszervezés ágazat **nettó árbevétele** 197 milliárd forint volt, 8 milliárd forinttal több, mint a megelőző évben.

3.13. ábra

Szervezett ki- és beutaztatás

3.3.4. A lakosság belföldi többnapos és a külföldiek magyarországi utazásai

2012-ben minden harmadik ember legalább egy alkalommal tett többnapos belföldi utazást. A 17 millió utazáson 72 millió napot töltöttek el a hazai turisták. Előbbi 10, utóbbi 7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban.

Az utazók az előző évihez hasonló összeget, 267 milliárd forintot költöttek el, ami – figyelembe véve a fogyasztóiár-növekedést – reálértéken fogyasztás-visszaesést jelent. Az utazók napi kiadása folyó áron 6,7%-kal növekedett egy év alatt, 3700 forint volt, az üdülési, illetve egészség megőrzési célú utak esetében ez meghaladta az 5 ezer forintot.

2012-ben 43,6 millió **külföldi** látogatott Magyarországra, háromnegyedük csupán egy napra érkező átutazó, vásárló, munkavállaló és kisebb részben szabadidős programon, kiránduláson részt vevő volt. A több napra látogató külföldiek (10,4 millió fő) 88%-a Európából túlnyomórészt turisztikai céllal érkeztek. Valamivel több mint 50%-uk szállodában, panzióban, közel egyharmaduk rokonoknál, barátoknál szállt meg, 2%-uk saját házzal rendelkezik az ország területén.

2012-ben a külföldi látogatók összesen 99,9 millió napot töltöttek el hazánkban. A több napra érkezők átlagos tartózkodási ideje ebben az időszakban 6,4 nap volt.

A külföldiek összes kiadásainak összege 1175 milliárd forint volt. Ebből a turisztikai céllal érkezők 809 milliárd forintot költöttek. A nem turisztikai céllal érkezők közül az átutazók kiadásainak összege közel 100 milliárd forint. A vásárlási céllal érkezők 147 milliárd forint értékben vettek termékeket és szolgáltatásokat.

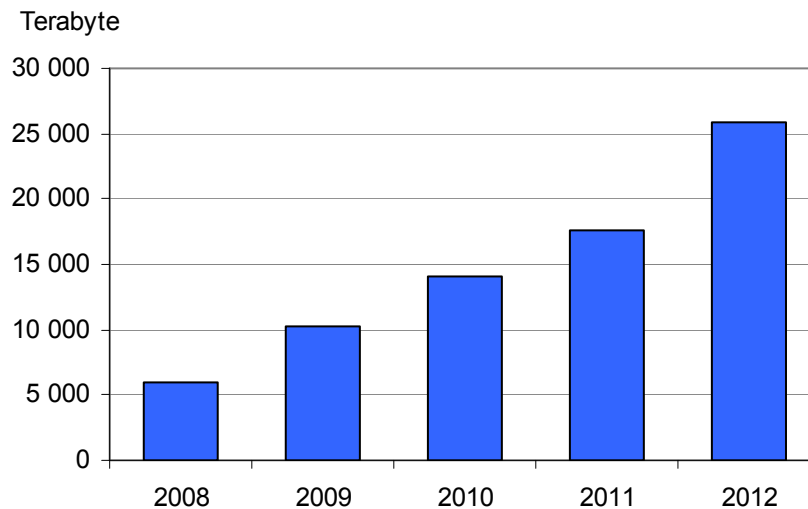
3.4. Távközlés, posta, információs- és kommunikációs-eszköz-használat és -ellátottság

3.4.1. Távközlés

2012 végén a **mobiltelefon-előfizetések** száma¹² 11 millió 579 ezer volt. Az előfizetések több mint fele havidíjas előfizetés, a feltöltőkártyások aránya évek óta egyre kisebb. Száz lakosra négyszer annyi mobiltelefon-előfizetés (117 darab) jutott, mint vezetékes. Az előző év összesített adataihoz viszonyítva az adatforgalom 2012-ben közel felével bővült – köszönhetően a mobilinternet és az okostelefonok térhódításának. Eközben az SMS-ek és az MMS-ek száma szinte változatlan volt.

3.14. ábra

A mobilhálózat adatforgalmának növekedése

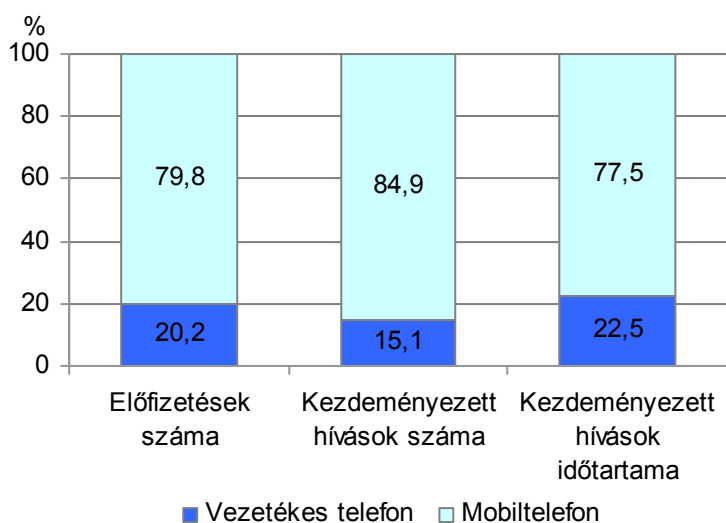
A mobilhálózatokban 2012 folyamán 4%-kal kevesebb hívást kezdeményeztek, a mobiltelefonálással töltött összes percidő csupán 1%-kal emelkedett. Az év folyamán előfizetőnként 1,6 ezer percet töltöttek mobiltelefonálással, ami naponta átlagosan 4,2 perc időráfordítást jelentett. Az összes telefonbeszélgetésre fordított idő közel négyötödét mobiltelefonról indították.

2012-ben a **vezetékes vonalak** száma 2 millió 927 ezer volt, az év folyamán enyhén emelkedett. A fővonalak 14%-a ISDN, több mint harmada helyhez kötött VoIP-hangcsatorna (kábeltelevíziós, illetve szélessávon megvalósuló helyhez kötött telefonszolgáltatás). Az összes hangcsatorna majdnem négyötöde tartozik az egyéni, ötöde az üzleti kategóriába, a szolgálati és a nyilvános vonalak aránya csekély.

A vezetékes hívások száma 2012-ben 11, időtartama 3%-kal csökkent az előző évhez képest. Az előfizetők kevesebbszer, de hosszabb ideig beszélgettek vezetékes telefonról, mint mobiltelefonról. 2012-ben az egy előfizetőre jutó beszélgetési idő a vezetékes vonalakon 1,8 ezer perc volt, ez átlagosan napi 4,9 perc telefonálást jelent.

¹² A mobiltelefonálásra vonatkozó adatok nem tartalmazzák a Tesco Mobile adatait.

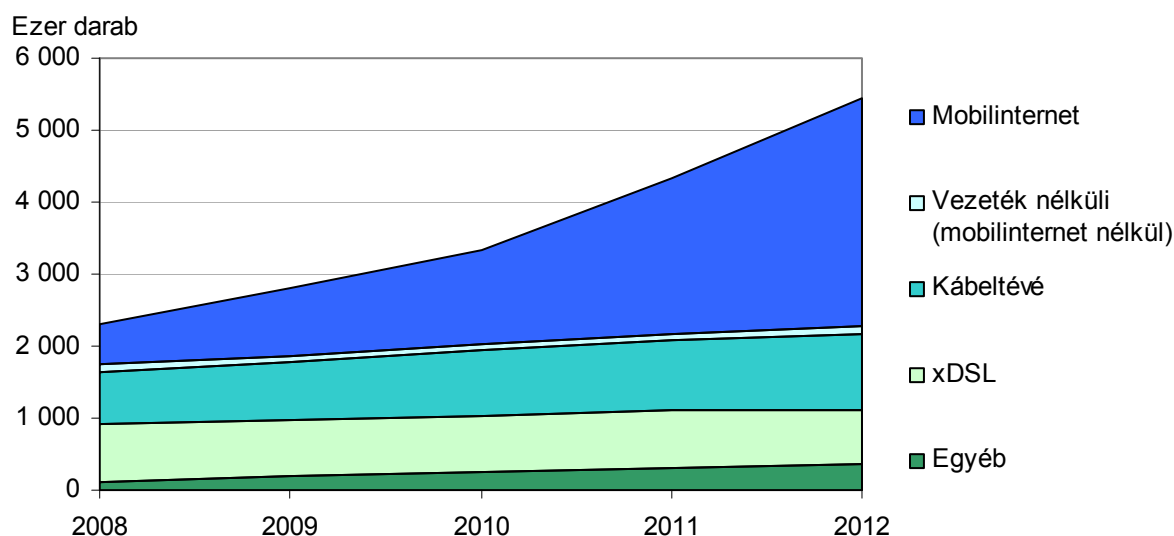
A vezetékes és a mobiltelefonálás fontosabb adatainak megoszlása, 2012

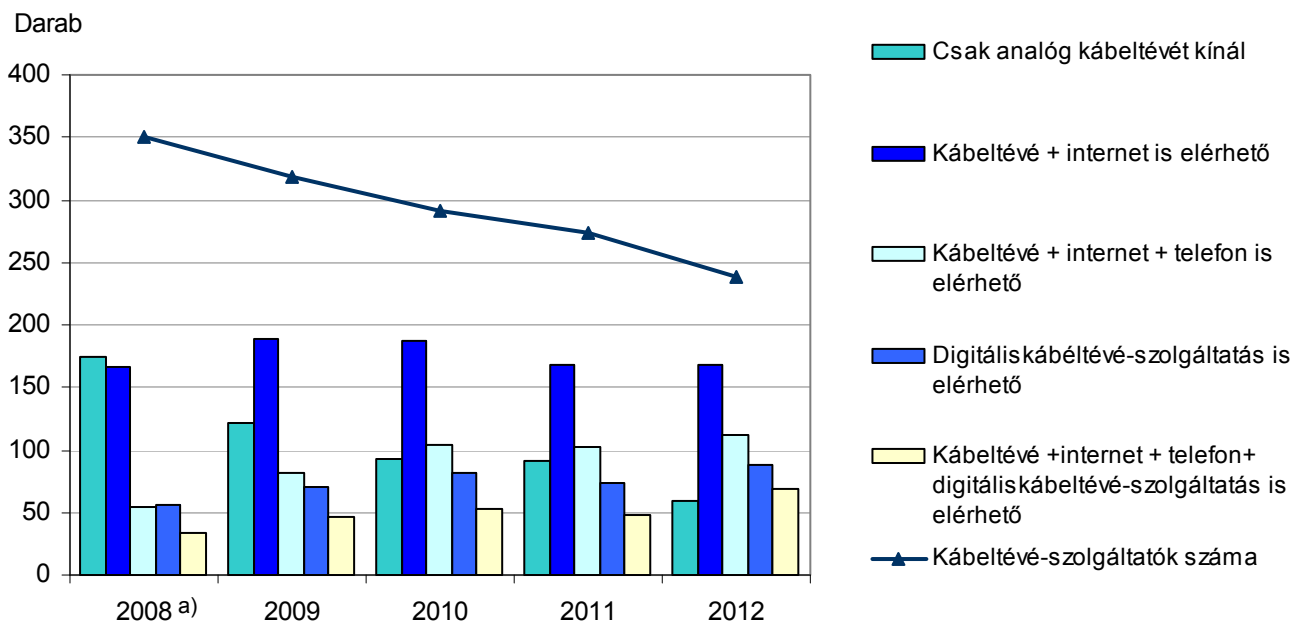
A tevékenységek ágazati osztályozási rendszerében (TEÁOR'08) önálló **internetszolgáltatói** szakágazat nem található: az internetszolgáltatók 80%-a az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban, ezen belül kétharmad része (65%-a) a távközlési ágazatban fejte ki tevékenységét. A szolgáltatást végző vállalkozások közel négyötöde (80%) kis létszámmal (10 fő alatti) végzi tevékenységét, ennek ellenére az előfizetések több mint 93%-a az 50 fő feletti (a vállalkozások 9%-a) létszámot foglalkoztató vállalkozásokhoz tartoznak. Az internet-előfizetések számának dinamikus bővülése az előző évekhez hasonlóan 2012-ben is tovább folytatódott, az állomány az év végén közel 5,5 millió volt mely 26%-kal haladta meg az előző évit. Az összes internetes előfizetés 76%-a egyéni, 24%-a üzleti.

A vezeték nélküli szegmens egy év alatt 46%-kal bővült, ennek oka a mobilinternet gyors elterjedése, amely egy év alatt 47%-kal növekedett. Az összes internet-előfizetés közel háromötöde (58%) mobilkategóriába tartozott, részaránya egy év alatt 8,4 százalékponttal lett nagyobb. A szélessávú (kábeltevé és xDSL) internet előfizetések száma 3,5%-kal nőtt.

Az internet-előfizetések száma hozzáférési szolgáltatások szerint

Kábeltelevíziós cégek által kínált szolgáltatások

a) IPTV (internetprotokollon keresztüli műsorterjesztés) nélkül.

A **kábeltelevízió-előfizetések** száma 2012-ben 2 millió 241 ezer volt, az előző évihez képest alig emelkedett. Száz lakosra 22,6 előfizetés jutott. Az előfizetések 15%-a IPTV¹³-szolgáltatás. Az előfizetők negyede veszi igénybe a kábeltelevízió mellett az internet- vagy telefonszolgáltatást is, illetve majdnem kétötöde mindhárom szolgáltatásra előfizet. A csak kábeltvé-szolgáltatásra előfizetők köre egy év alatt 2 százalékponttal csökkent.

A kábeltelevíziózásba (ide értve az IPTV-t is) bekapcsolt lakások száma egy év alatt 0,6%-kal, 2 millió 255 ezerre nőtt.

A szolgáltatók 70%-a kínált a kábeltelevízió mellett internetet, illetve majdnem a felénél mindhárom (kábeltevé-, internet- és telefon-) szolgáltatás elérhető volt. A vezetékes piac rendkívül telített, a szolgáltatók új ügyfeleket esetenként egymástól tudnak szerezni. Nő a koncentráció, a 10 legtöbb előfizetővel rendelkező szolgáltató lefedi a kábeltelevíziós piac 85%-át.

3.4.2. Posta

2008–2012-ben a postai szolgáltató helyek számában jelentős változás nem történt, ugyanebben az időszakban a belföldön felvett levélpostai küldemények 10, a kézbesített hírlapok száma 39, a felvett táviratok száma 62%-kal esett vissza. Ez a nagymértékű csökkenés az egyre népszerűbb mobilinternet-előfizetéseknek köszönhető. A levelet, táviratot felváltja az SMS, az e-mail írása, az újság, a hírek olvasása az egyre jobban terjedő és népszerű okostelefonoknak és kézi számítógépeknek köszönhetően az interneten történik.

3.1. tábla

A posta fontosabb teljesítményei

(ezer darab)

Év	Felvett küldemények			Kézbesített hírlap, millió	Felvett táviratok
	levélpostai	postacsomag	postautalvány		
2008	889 090	1 603	42 100	70	508
2009	881 593	1 439	41 596	58	395
2010	867 952	1 378	40 081	52	301
2011	856 601	1 334	38 866	47	237
2012	797 818	1 263	35 754	43	193

¹³ IPTV – internetprotokollon keresztüli műsorterjesztés.

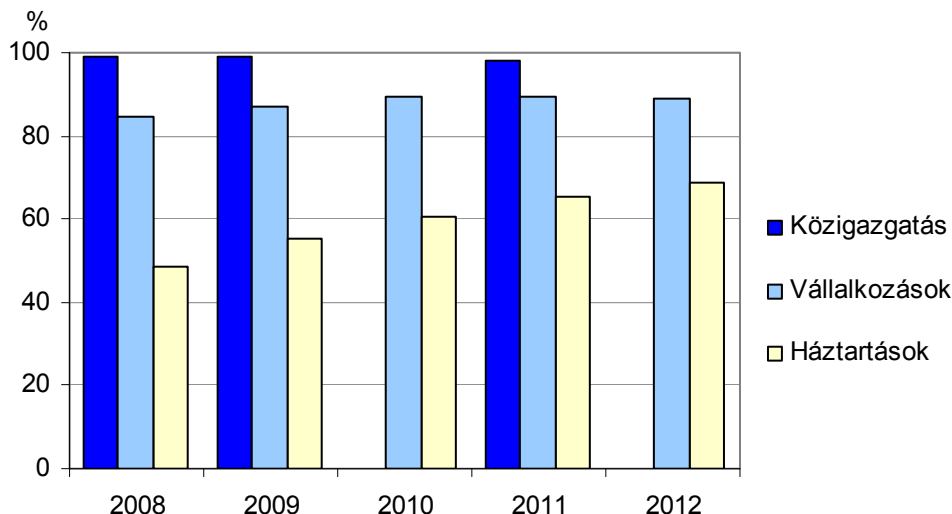
3.4.3. IKT-felhasználás

A **mobiltelefon**-használat általánossá vált. Ezt mutatják a 100 lakosra jutó mobilelőfizetési adatok is (116 előfizetés jutott 100 lakosra 2012 végén). A számítógépes és internetes funkciókkal is rendelkező okostelefonok terjedése tovább erősíti ezt a folyamatot. A **háztartások** 95%-a rendelkezett 2012-ben mobiltelefonnal, 0,7 százalékponttal több, mint előző évben. A **számítógéppel** rendelkező háztartások aránya ugyancsak a nemzetközi tendenciáknak megfelelően emelkedik, 2012-ben a háztartások több mint 71%-ában volt valamilyen számítógép (asztali, hordozható, vagy kézi), ez 1 százalékpont feletti emelkedés 2011-hez képest. A számítógépet ténylegesen¹⁴ használók aránya a lakosságon¹⁵ belül 2012-ben közel 72% volt, közel 3 százalékponttal több az előző évhez viszonyítva. **Az internet-hozzáféréssel** rendelkező háztartások aránya 2012-ben megközelítette a 69%-ot, az előző évhez viszonyítva több mint 3 százalékponttal nőtt. A nemzetközi tendenciával összhangban az elmúlt öt évben folyamatos és dinamikus volt az ellátottság növekedése, az EU-átlagtól való elmaradásunk azonban nem szűnt meg, de kismértékben csökkent. Az internetkapcsolatok szinte teljes egészében szélessávúak voltak. A tényleges internet használók aránya a lakosságon belül 2012-ben 71%-ot ért el, ami megközelítőleg 3 százalékpontos növekedés az előző évhez képest.

Az **elektronikus kereskedelem** mint internethasználati cél gazdaságélénkítő hatása miatt, a szélessávú kapcsolat terjedéséhez hasonlóan kiemelt EU-célkitűzés. 2012-ben az interneten keresztül (3 hónapon belül) vásárlók aránya a lakosságon belül 15%-ot ért el, 2 százalékponttal meghaladta az előző évi arányt. Az elmúlt 5 éves időszakra visszatekintve az arány folyamatosan növekszik. Az EU-átlaghoz mért elmaradásunk mértéke 2011-hez viszonyítva 1 százalékponttal csökkent.

3.18. ábra

Az internetellátottság aránya*

* 2009 után kétévenkénti adatgyűjtés.

2012-ben a **vállalkozások** 92%-a rendelkezett számítógéppel és 89%-a internet-hozzáféréssel. Még mindig meghatározó technológia az xDSL-kapcsolat, a vállalkozások közel háromnegyede használta. Második legnépszerűbb kapcsolattípus a mobil szélessáv volt, a korábbi évekre jellemző növekedés azonban megállt. 2012-ben az internethasználó vállalkozások 39%-a rendelkezett szélessávú mobilkapcsolattal, mintegy 3 százalékponttal kevesebb, mint egy évvel korábban. Enyhe csökkenés jellemző az egyéb mobilkapcsolatok használatára is, kismértékű növekedést pedig az egyéb helyhez kötött technológiák használati

¹⁴ Ténylegesnek a felmérést megelőző teljes negyedéven (3 hónap) belüli használatot, vagy internetes vásárlás esetén a teljes negyedéven belüli vásárlást tekintjük.

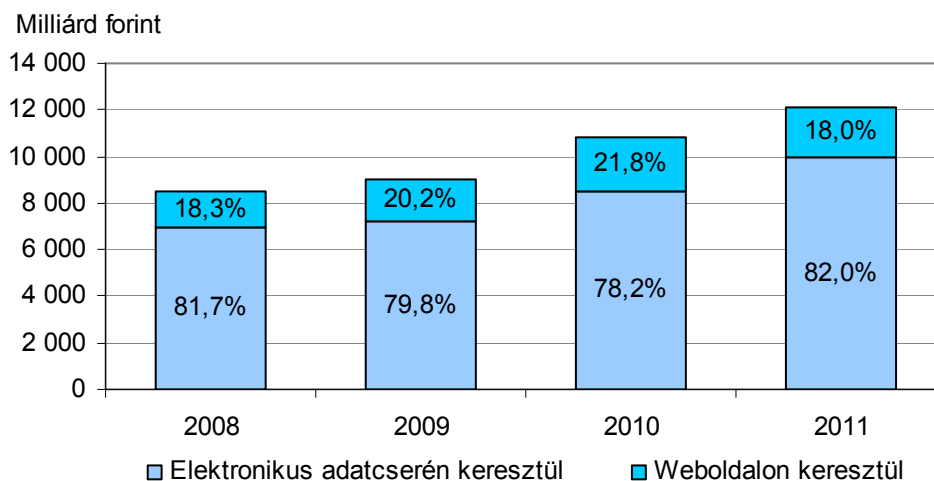
¹⁵ A felmérés az egységes EU módszertan alapján, az IKT- (információs és kommunikációs technológia) eszközök birtoklásában és használatában leginkább érintett 16–74 év közötti lakosságra terjed ki.

arányában tapasztalhatunk. Az xDSL típusú kapcsolatok használata továbbra is a kisebb vállalkozásokra, a mobil szélessáv használata pedig a 250 fő felett foglalkoztató vállalkozásokra jellemző.

Az elektronikus kereskedelem terjedésének, ezáltal pedig az információs társadalom fejlődésének fontos mutatószáma a vállalkozások elektronikus úton realizált árbevétele. 2011-ben a vállalkozások elektronikus értékesítéséből származó árbevétele 12%-kal növekedett. Ez az összes nettó árbevétel mintegy ötödét jelenti. Az elektronikus kereskedelem 18%-a weboldalon, 82%-a elektronikus adatcserén keresztül történt.

3.19. ábra

Elektronikus értékesítés árbevétele*

* Az adatok a 2009-es, a 2010-es és a 2011-es, 2012-es felmérésből származnak. Nem tartalmazza a pénzügyi, biztosítási tevékenységet.

2012-ben a vállalkozások 62, az internetkapcsolattal rendelkezők 70%-ának volt saját honlapja. Utóbbi 3 százalékponttal nagyobb, mint 2011-ben. A honlapon nyújtott szolgáltatások közül a termék- és szolgáltatásinformációk, az online rendelés, illetve az álláshelyek meghirdetése és online jelentkezési lehetőségek voltak a legnépszerűbbek. Az előbbi esetben a használati arány 2 százalékponttal csökkent, utóbbi két esetben stagnált az előző évhez képest.

2011-ben az **államigazgatási** intézmények mindegyike rendelkezett internetkapcsolattal. Az önkormányzatok lemaradása ezen a téren nem jelentős, 98%-uk használt internetet. A megfigyelt közigazgatási intézmények 58%-a rendelkezett saját honlappal, ezen belül az államigazgatási intézmények 88, az önkormányzatok 56%-a volt elérhető a világhálón.

4. Szolgáltatási kibocsátási árak

4.1 A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása

A megfigyelt szolgáltatási tevékenységek díjai 2012-ben átlagosan 2%-kal csökkentek az előző évhez képest, míg az általános inflációs mérőszámként is használt fogyasztóiár-index 5,7%-kal emelkedett ugyanebben az időszakban. A szolgáltatási területek többségére jellemző szerény, illetve a közúti áruszállítás, rakománykezelés és postai tevékenységek nagyobb mértékű, de a fogyasztói árakénál kisebb emelkedését elsősorban a távközlési díjak jelentős visszaesése ellensúlyozta.

A szolgáltatási kibocsátási árak indexei a szolgáltatások átlagos árváltozását fejezik ki, és mind a belföldi, mind az exportárak alakulását tükrözik. Az Európai Tanács rövidtávú statisztikákról szóló rendeletében meghatározott szolgáltatási területek ármegfigyelése négy nemzetgazdasági ágat¹⁶ és 14 szolgáltatáscsoportot érint. E rendeletnek megfelelően az üzleti partnereknek nyújtott szolgáltatások kibocsátásiár-indexeit közöljük. Adatvédelmi okokból a légi szállítás adatait külön nem ismertetjük, azonban a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ág, illetve a megfigyelt szolgáltatások összesített átlagos árváltozásának számításánál azokat is figyelembe vettük.

A megfigyelésbe bevont valamennyi tevékenység kibocsátási árának 2012-es csökkenése az elmúlt években tapasztalt tendencia folytatódását jelzi: 2008-ban együttesen szerény mértékben, 0,5%-kal drágultak a szolgáltatások az előző évhez viszonyítva, majd 2009 óta minden évben 1%-ot meghaladó mértékben csökkentek.

Az árak átlagos, 2%-os mérséklődését a megfigyelt 14 szolgáltatáscsoport többségénél bekövetkezett árnövekedés, illetve három terület árának csökkenése eredményezte.

A jogszabályban érintett területek összesített árindexéhez hasonlóan az egyes nemzetgazdasági ágak szintjén számított átlagos, éves áremelkedés mértéke 2009-től sehol sem haladta meg a 2%-ot. 2009 és 2011 között a szállítás, raktározás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek árváltozása $\pm 1\%$ -os intervallumban mozgott. Ugyanakkor az információs, kommunikációs szolgáltatások díjai évente több mint 4%-ot estek vissza, 2012-ben az árcsökkenés mértéke ennek a dupláját, a 8%-ot is meghaladta.

4.1 tábla

A megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátásiár-indexei

Tevékenység TESZOR'08	(előző év=100)				
	2008	2009	2010	2011	2012
(H) Szállítás, raktározás	103,5	100,4	99,5	101,0	101,8
(J) Információ, kommunikáció	95,8	95,2	95,0	94,4	91,8
(M) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	102,4	100,7	99,7	99,9	100,3
(N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	103,6	101,8	102,0	101,8	101,4
Összesen	100,5	98,9	98,3	98,5	98,0

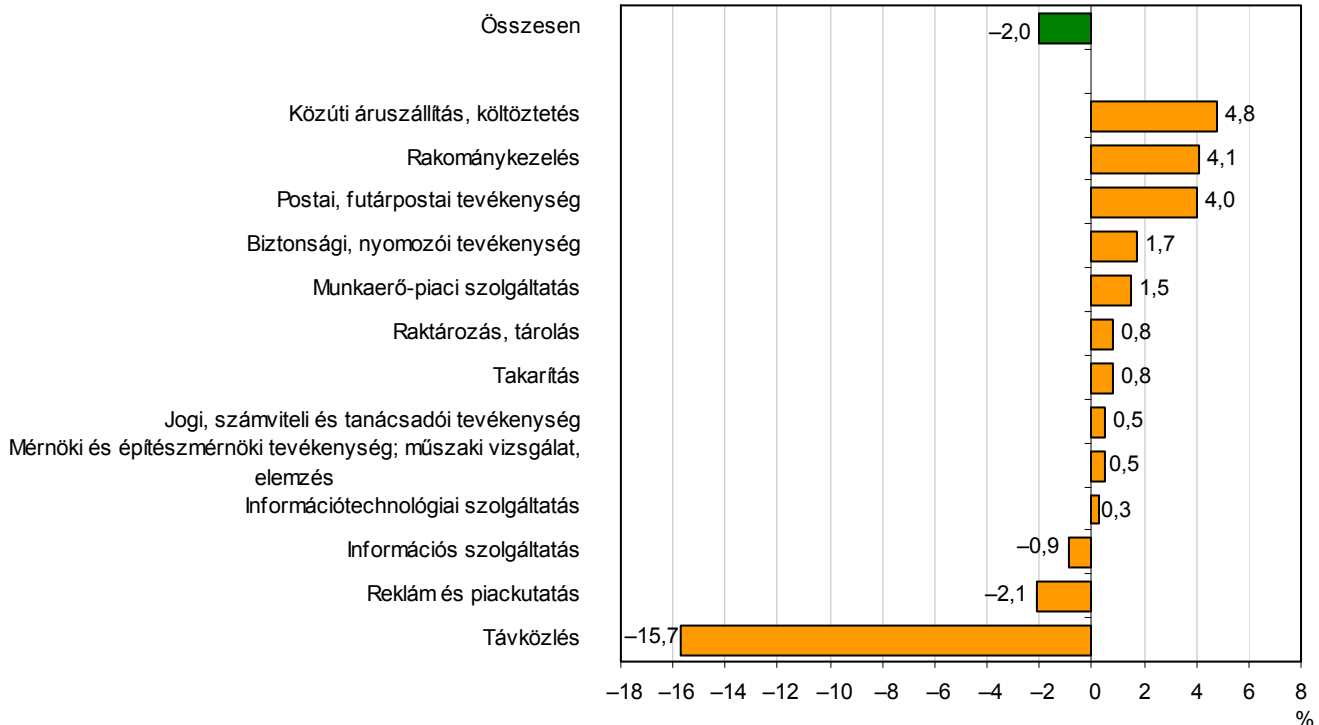
Az egymáshoz képest igen eltérő sajátosságokkal bíró szolgáltatáscsoportok 2012. évi árindexei az átlagos árváltozáshoz viszonyítva jelentősen ingadoznak. A publikus területek közül három áremelkedése elérte a 4%-ot, legnagyobb mértékben, 4,8%-kal a közúti áruszállítás díjai nőttek. Két szolgáltatáscsoport esetében a drágulás mértéke 1,5–2,0%, öt esetben 0,3–0,8% közötti volt.

¹⁶ H Szállítás, raktározás; J Információ, kommunikáció; M Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és N Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység.

Az információs szolgáltatások és a reklám, piackutatás díjainak enyhe, 0,9 és 2,1%-os csökkenése mellett a távközlési szolgáltatások árai egy év alatt 15%-ot meghaladó mértékben zuhantak.

4.1 ábra

A megfigyelt szolgáltatási tevékenységek átlagos árváltozása 2012-ben, előző év=100,0%

Az ármegfigyelésbe bevont tevékenységek szolgáltatási díjait elsősorban az adott szakterületre jellemző sajátosságok, az eltérő piaci körülmények, az éles versenyből adódó törvényszerűségek és a közbeszerzések feltételrendszere befolyásolják. Az ügyfelek megszerzésének és megtartásának további eszköze a hosszú távú keretszerződések alkalmazása, a partner igényeihez igazodó egyedi szolgáltatáscsomag kialakítása, illetve különféle engedmények felajánlása. Az árak alakulása ugyanakkor számos egyéb tényezőtől is függ. Ilyenek például az euróárfolyam, az üzemanyagárak, a minimálbér, illetve a fogyasztói árak változása. E tényezők együttes hatása eltérő mértékben befolyásolta az egyes szolgáltatáscsoportok árképzését, illetve a forintra átszámított egységárakat.

4.2 Szállítás, raktározás nemzetgazdasági ág

Az ármegfigyelésbe bevont hat szolgáltatáscsoport (beleértve a légi szállítást is) árainak átlagos növekedése 2012-ben nem érte el a 2%-ot. Míg a közúti áruszállítási szolgáltatások közel 5%-kal drágultak, a rakománykezelési és a postai, futárpostai tevékenységek áremelkedése is elérte a 4%-ot, addig a raktározási, tárolási szolgáltatásokért alig 1%-kal kellett többet fizetni, a légi szállítás pedig jóval kevesebbe került, mint egy évvel korábban.

A megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátásiár-indexei

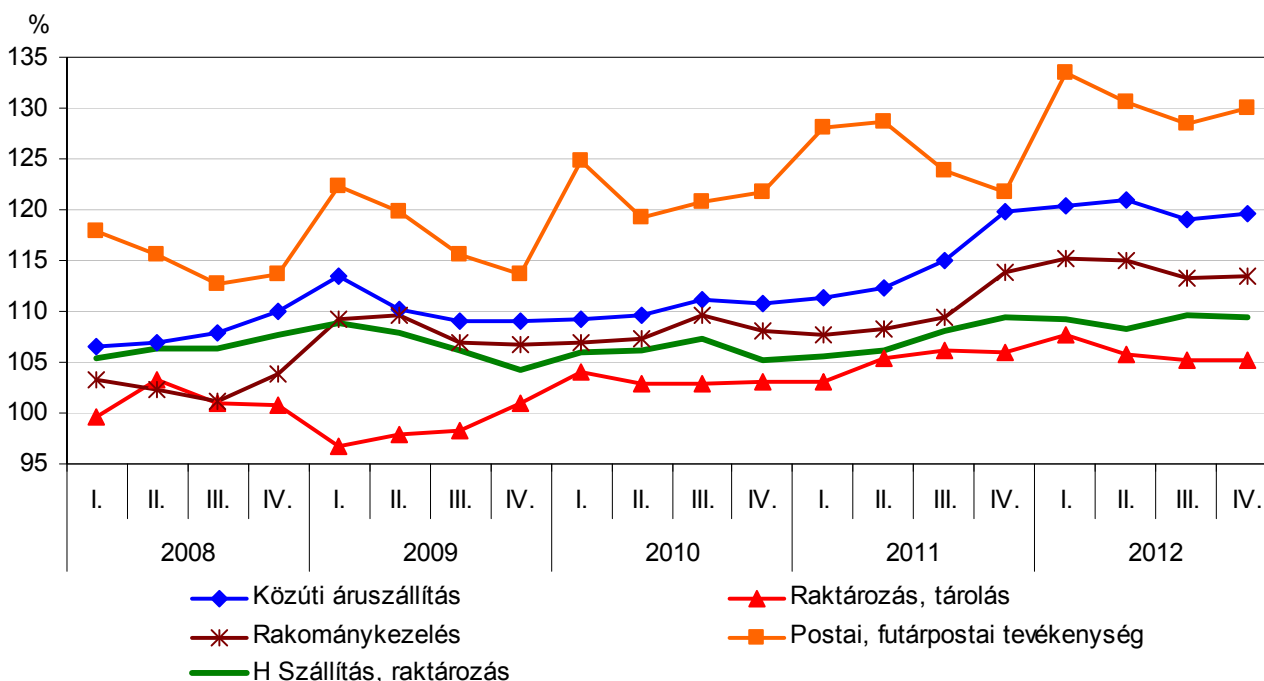
(előző év=100,0)

Tevékenység, TESZOR'08	2008	2009	2010	2011	2012
Közúti áruszállítás	104,6	102,4	99,8	104,0	104,8
Raktározás, tárolás	104,0	97,3	104,8	101,9	100,8
Rakománykezelés	101,9	105,3	99,8	101,7	104,1
Postai, futárpostai tevékenység	106,1	102,2	103,2	103,3	104,0
(H) Szállítás, raktározás	103,5	100,4	99,5	101,0	101,8

A szállítási, raktározási tevékenységek negyedéves árváltozása alapján számított nemzetgazdasági ág szintű indexek időszora 2006-hoz képest nőtt. Az árak alakulását a forint euróhoz viszonyított árfolyama és az üzemanyagárak növekedése is jelentősen befolyásolta. Az átlagos árváltozás mértéke 2012 végén közel 10%-os volt. Az idősor iránya a nemzetgazdasági ágban legnagyobb súlyt képviselő közúti áruszállítási szolgáltatások árának alakulását követte, a növekedés üteme ugyanakkor attól jelentősen elmaradt, elsősorban a légi szállítás díjainak mérséklődése miatt. A postai, futárpostai szolgáltatások és a légi személyszállítás árának alakulásában jelentős szezonális ingadozások figyelhetők meg. A postai tevékenységek árképzésére a partnerekkel kötött szerződések év eleji inflációkövető átáraként jellemző, míg a légi szállítás díjai a tavaszi és nyári időszakban a legmagasabbak a megnövekedett kereslet miatt.

4.2 ábra

A szállítási, raktározási szolgáltatások negyedéves árindexei*, 2006=100,0%

* Adatvédelmi okokból a légi szállítás adatait külön nem ismertetjük, azonban a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ág átlagos árváltozásának számításánál azokat is figyelembe vettük.

4.3 Információ, kommunikáció nemzetgazdasági ág

Az információ, kommunikáció terén megfigyelt szolgáltatások megelőző évhez viszonyított együttes átlagos árváltozása folyamatosan csökkenő tendenciát követ. Míg a szolgáltatási díjak csökkenésének üteme 2008 és 2011 között 4–6% között volt, addig 2012-ben az árak gyorsuló ütemben, 8%-ot meghaladó mértékben estek vissza. Ennek oka elsősorban a nemzetgazdasági

ágban legnagyobb súlyt képviselő távközlési szolgáltatások árának 15%-ot meghaladó zuhanása volt.

4.3 tábla

A megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátásiár-indexei

Tevékenység, TESZOR'08	2008	2009	2010	2011	2012
Távközlés	91,6	90,4	91,0	88,8	84,3
Információtechnológiai szolgáltatás	102,6	102,4	100,2	100,5	100,3
Információs szolgáltatás	99,8	101,1	99,1	99,6	99,1
(J) Információ, kommunikáció	95,8	95,2	95,0	94,4	91,8

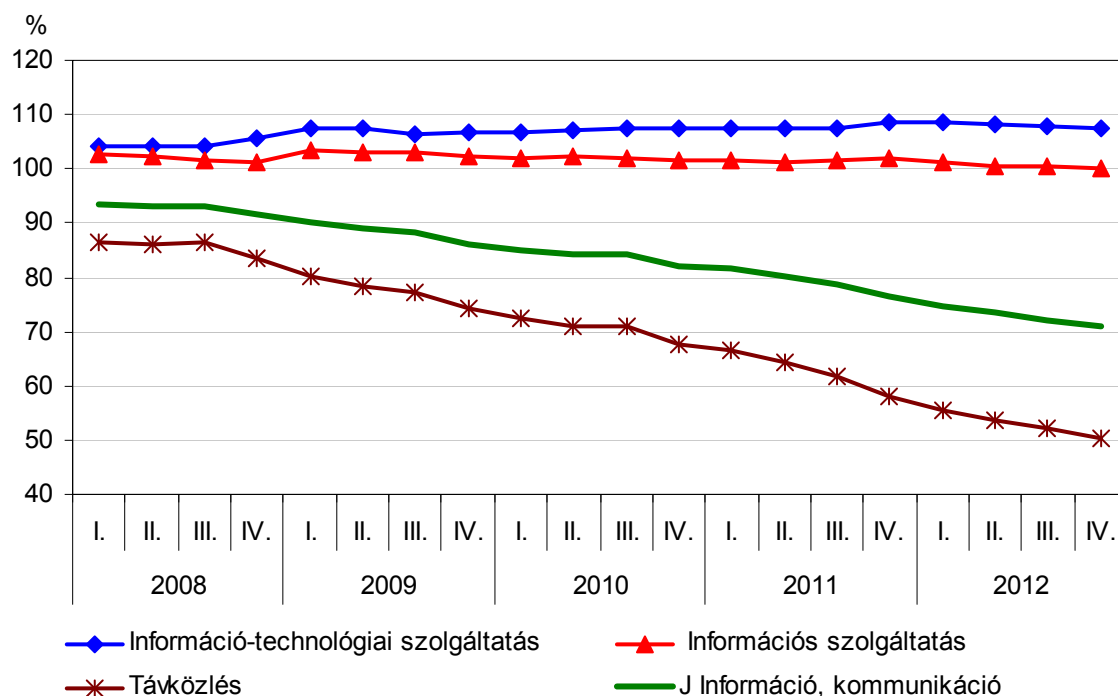
(előző év=100,0)

Az információs, kommunikációs szolgáltatások 2006-hoz viszonyított negyedéves árindex idősorát – amely három ágazat adatait összesíti – az árak folyamatos csökkenése jellemzi. A szolgáltatási díjak visszaesésének mértéke 2012 utolsó negyedévében megközelíti a 30%-ot. Markáns árcsökkenés a távközlési szolgáltatások esetében volt, ahol az árak zuhanása 6 év alatt közel 50%-os. Ennek fő oka a szolgáltatásokat igénybevevők számának jelentős növekedése, valamint az éles piaci verseny.

A megfigyelési időszakban az információtechnológiai szolgáltatások idősora növekvő tendenciát követ, a 2006-hoz viszonyított áremelkedés 2012 IV. negyedévében közel 8%-os volt. Az információs szolgáltatások árai a 2009-es év kivételével gyakorlatilag alig változtak. E területek árának alakulását számos egyéb tényező mellett a forint euróhoz viszonyított árfolyama is jelentősen befolyásolja.

4.3 ábra

Az információs, kommunikációs szolgáltatások negyedéves árindexei, 2006=100,0%

4.4 Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ág

Az ármegfigyelésben érintett szolgáltatáscsoportok árának átlagos változása 2012-ben szerény mértékben, 0,3%-kal nőtt 2011-hez képest. Az árak emelkedése már 2008-ban

meghaladta a 2, a következő évben nem érte el az 1%-ot. Az utolsó három évben a szolgáltatási díjak gyakorlatilag alig változtak.

2008-ban a reklám, piackutatási szolgáltatások áremelkedése volt a legjelentősebb, 3,1%. Ezzel szemben 2009-től a vizsgált időszak végéig az árak folyamatosan csökkenő tendenciát követnek. A szolgáltatások 2012-ben 2,1%-kal kerültek kevesebbe, mint egy évvel korábban. A másik két szolgáltatáscsoport árai csupán fél százalékkal haladták meg a 2011-es értékeket. E területeken 2009-2011 között az árak kisebb mértékben ingadoztak, az eltérések nagysága 2 százalékpont alatti volt.

4.4 tábla

A megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátásiár-indexei

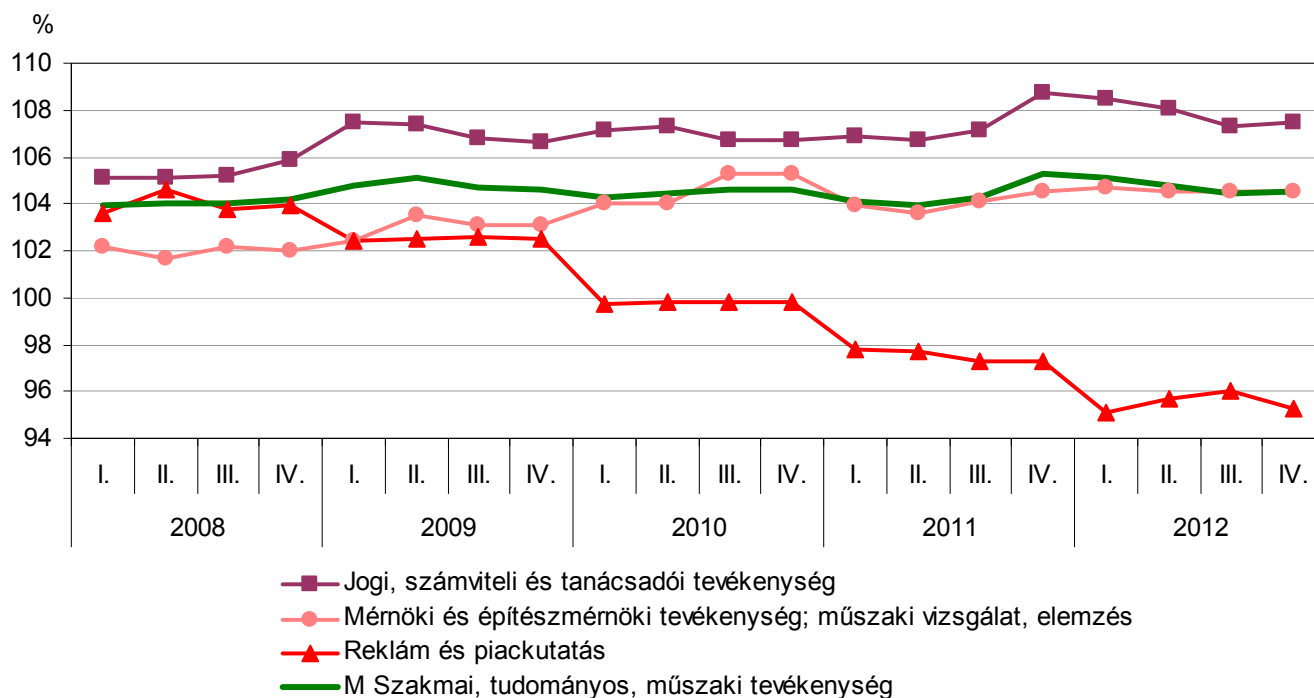
(előző év=100,0)

Tevékenység, TESZOR'08	2008	2009	2010	2011	2012
Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység, üzletviteli tanácsadás	102,8	101,6	99,9	100,4	100,5
Mérnöki tevékenység, műszaki vizsgálat, elemzés	101,2	101,0	101,6	99,4	100,5
Reklám, piackutatás	103,1	98,6	97,4	97,8	97,9
(M) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	102,4	100,7	99,7	99,9	100,3

A három szolgáltatáscsoport árindexeinek összesítésével nyert nemzetgazdasági ág szintű negyedéves árindexidősor 2006-hoz képest növekvő pályát követ. Az adatokban kisebb ingadozás van, ami részben a legnagyobb súlyú jogi, számviteli és tanácsadói tevékenységek árváltozásának irányával, részben a reklám, piackutatási tevékenységek szezonálisan csökkenő díjtételeivel magyarázható. A vizsgált időszakban az áremelkedés mértéke háromszor haladta meg az 5%-ot, 2012 végén azonban a szolgáltatások ennél kisebb mértékben, 4,5%-kal kerültek többre, mint 2006-ban. A legnagyobb mértékű áremelkedés a jogi, számviteli és tanácsadói tevékenységeknél (8,7%), a legjelentősebb árcsökkenés a reklám, piackutatási tevékenységeknél történt (5,3%). A mérnöki tevékenység, műszaki vizsgálat, elemzés árainak emelkedése 2012 utolsó negyedévében a nemzetgazdasági ág átlagos árváltozásával azonos, 4,5%-os mértékű volt.

4.4 ábra

A szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek negyedéves árindexei, 2006=100,0%

4.5 Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ág

A megfigyelt három ágazat tevékenységeinek együttes árindexidősora az elmúlt években folyamatos áremelkedést jelzett, azonban az árak növekedési üteme 2008-hoz képest csökkent. Az átlagos árváltozás mértéke 2008-ban még meghaladta a 3%-ot, ezzel szemben 2009–2012 között 1–2% közé esett. A szolgáltatások 2012-ben 1,4%-kal kerültek többre, mint egy évvel korábban. A biztonsági, nyomozói tevékenységek és a munkaerő-piaci szolgáltatások 1%-ot meghaladó drágulásával szemben a takarítási tevékenységek árai 1% alatti mértékben emelkedtek.

4.5 tábla

A megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátásiár-indexei

(előző év=100,0)

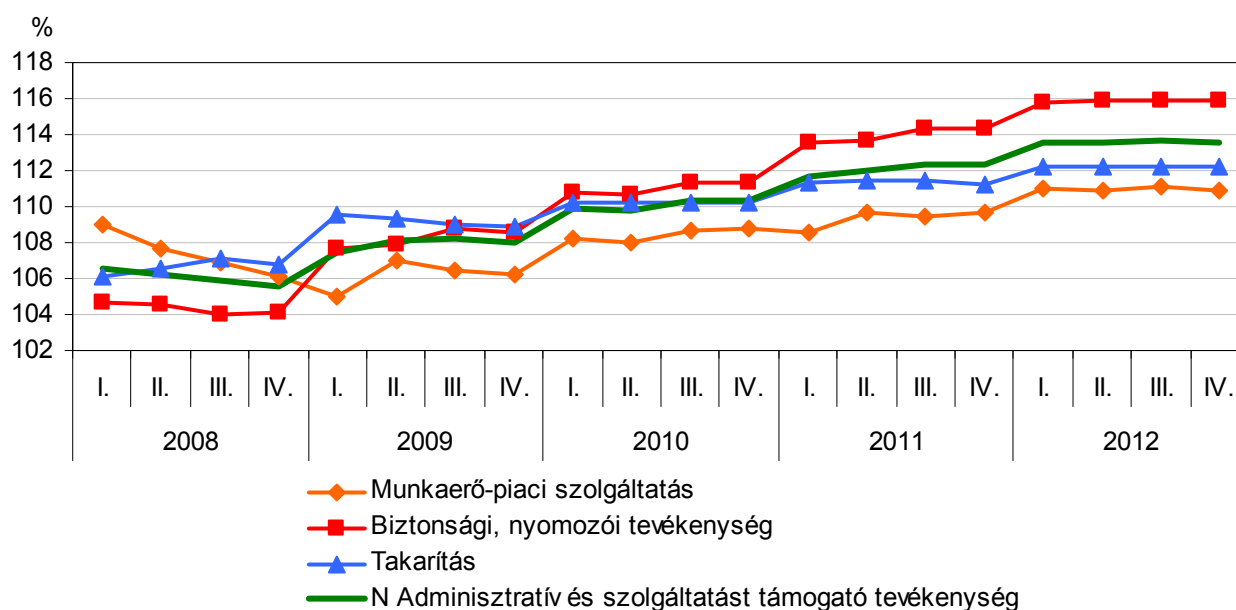
Tevékenység, TESZOR'08	2008	2009	2010	2011	2012
Munkaerő-piaci szolgáltatás	103,4	98,9	102,1	100,9	101,5
Biztonsági, nyomozói tevékenység	103,8	103,7	102,6	102,6	101,7
Takarítás	103,6	102,4	100,9	101,0	100,8
(N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	103,6	101,8	102,0	101,8	101,4

Az érintett három szolgáltatáscsoport adatai alapján számított nemzetgazdasági ág szintű negyedéves árindex idősor 2006-hoz képest dinamikusan növekvő pályát követ. Az átlagos árváltozás adatokban nagyfokú szezonális ingadozás figyelhető meg. E jelenség alapvetően a szerződések év elején történő, az inflációt többé-kevésbé követő átárazásával, illetve a minimálbér év eleji emelésével függ össze, ugyanis a szolgáltatási díjakat leginkább a bérek alakulása befolyásolja.

A vizsgált időszakban a biztonsági, nyomozói tevékenységek árai nőttek a leggyorsabban. A szolgáltatásokért 2012-ben közel 16%-kal kellett többet fizetni, mint 2006-ban. Ehhez viszonyítva a munkaerőpiaci-szolgáltatások áremelkedése lassúbb ütemű volt, az eltérés mértéke 2012 IV. negyedévében 5 százalékpont. A takarítás idősora a nemzetgazdaság átlagához hasonló, az árváltozás mértéke 2012 végén attól csupán 1,4 százalékponttal tér el 2006-koz képest.

4.5 ábra

Az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek negyedéves árindexei, 2006=100,0%

5. Szolgáltatások külkereskedelmi forgalma

5.1. Nemzetközi kitekintés¹⁷

A szolgáltatások külkereskedelme évről évre növekvő szerepet tölt be a világgazdaságban. A határon átívelő **szolgáltatásnyújtás értéke** a világlagot tekintve 2011 folyamán az előző évhez viszonyítva 11%-kal növekedett, területenként némileg eltérő mértékben. A **szolgáltatásexport megoszlása** a fő szolgáltatáscsoportok (üzleti és kormányzati szolgáltatások, szállítási szolgáltatások, turizmus) között a világ nagyobb gazdasági térségeiben hasonlóan alakult: a bevételek több mint felét az üzleti szolgáltatások, mintegy negyedét a turizmus, ötödét pedig a szállítási szolgáltatások tették ki.

5.2. A hazai szolgáltatás- külkereskedelem fő jellemzői¹⁸

Magyarország nemzetközi szolgáltatás-kereskedelmének **GDP-arányos részesedése** a 2008. évi 13%-ról 2012-re már közel 17%-ra emelkedett, meghaladja a térség többi országában mértet, valamint az Európai Unió átlagát (11%) is. A szolgáltatás- külkereskedelmi **forgalom folyó áron számított értékét** tekintve Magyarország 2011-ben az EU-tagállamok rangsorában a 18. helyen állt, amellyel – Ausztriát leszámítva – megelőzi a környező országokat.

A külkereskedelmi szolgáltatások értéke a **folyó fizetési mérleg** részét képezi, amelynek szolgáltatás adatai jellemzően bevételi többletet mutatnak, bevételei és kiadásai pedig a folyó fizetési mérleg adatainak 16, illetve 13%-át adják.

Hazánk **szolgáltatás- külkereskedelmének összetétele** közel állandó, az egyes szolgáltatás-csoportok részesedése a teljes forgalomból az elmúlt évek során kismértékben változott. Az **export** több mint felét 2012 során az üzleti szolgáltatások, közel negyedét a turisztikai bevételek, 22%-át a szállítási szolgáltatások tették ki. Az **importban** dominánsabb, mintegy kétharmados volt az üzleti szolgáltatások részaránya, míg a kiadások ötöde a szállítási szolgáltatásokhoz, 13%-a pedig a turizmushoz kapcsolódott. A teljes szolgáltatás-kereskedelem egyenlege 2012-ben pozitív volt, az aktívum jelentős részét, mintegy 60%-át a turisztikai többlet adta.

5.1. tábla

A szolgáltatás- külkereskedelem összefoglaló adatai, 2011–2012

		(folyó áron)							
Időszak	Szolgáltatáskategória	Export			Import			Egyenleg	
		érték, milliárd forint	előző év = 100,0	meg- oszlás, %	érték, milliárd forint	előző év = 100,0	meg- oszlás, %	érték, milliárd forint	változás összege az előző évhez képest, milliárd forint
2011	Turizmus	1 122	100.3	25.5	496	98.7	14.4	625	10
	Szállítás	948	119.0	21.6	648	112.7	18.9	301	78
	Üzleti és kormányzati szolgáltatások	2 324	111.8	52.9	2 291	111.3	66.7	33	13
	Összesen	4 394	110.0	100.0	3 435	109.5	100.0	959	101
2012	Turizmus	1 091	97.2	23.7	444	89.4	12.7	647	22
	Szállítás	1 008	106.3	21.9	695	107.3	19.9	313	12
	Üzleti és kormányzati szolgáltatások	2 499	107.5	54.4	2 357	102.9	67.4	142	109
	Összesen	4 597	104.6	100.0	3 496	101.8	100.0	1 102	143

¹⁷ Forrás: WTO, <http://wto.org>

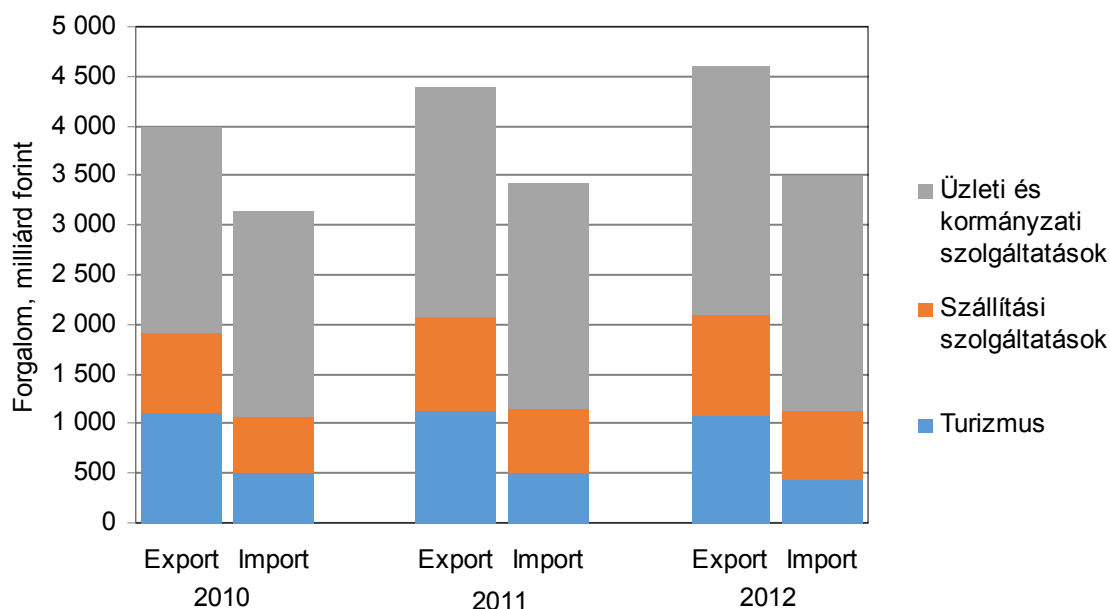
¹⁸ Forrás: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat>; KSH, www.ksh.hu

5.3. A szolgáltatáscsoportok forgalmának alakulása

Szolgáltatás-külkereskedelmünk értéke az elmúlt években folyamatosan emelkedett. A növekedés az exportban és az importban különböző mértékű volt: a bevételek folyó áron, forintban számított bővülése minden évben meghaladta a kiadásokét, és ez hozzájárult az egyenleg javulásához. Az egyes szolgáltatáscsoportok esetében azonban a teljes forgalom növekedési ütemétől eltérő tendenciák figyelhetők meg.

5.1. ábra

A szolgáltatásforgalom alakulása, 2010–2012

5.3.1. Turizmus¹⁹

A nemzetközi turizmus folyó áron számított **bevételei** 2010-ben és 2012-ben kismértékben csökkentek, 2011-ben pedig stagnáltak, míg a **kiadások** az elmúlt három év egyikében sem érték el a megelőző évi értékeket. A 2012. évi bevételek és kiadások csökkenését elsősorban a hazai és külföldi fogyasztás negyedik negyedévében megfigyelhető kedvezőtlen alakulása okozta.

A **hazánkba látogató külföldiek** számának 5,5%-os emelkedése mellett a bevételek 2,8%-kal csökkentek 2012 folyamán. Ehhez nagymértékben hozzájárult a több napra, üdülési céllal érkezők magyarországi fogyasztásának visszaesése, amit csak részben tudott ellensúlyozni a vásárlási és munkavállalási motivációval utazók hazai költségeinek növekedése. A **külföldre utazó magyarok** száma 3,0%-kal mérséklődött, kiadásaik több mint tizedével visszaestek. Ennek fő oka, hogy – elsősorban a forint gyengülése miatt – az üdülési, az üzleti és a tanulási céllal utazók kiadásai egyaránt elmaradt az előző évi értékektől.

5.3.2. Szállítási szolgáltatások

A **szállítási bevételek és kiadások** forintértéke a 2010-ben és 2011-ben regisztrált kétszámjegyű bővülést követően 2012-ben 6,3, illetve 7,3%-kal emelkedett. A teljes szállítási export 44%-át és az import közel harmadát adó **közúti szállítási szolgáltatások** bevételeinek és kiadásainak bővülése 2012-ben lelassult: az export 11, az import 7,1%-kal nőtt. Az **egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatások** (multimodális szállítás, szállítmányozás, raktározás)

¹⁹ A nemzetközi előírásokkal összhangban a nemzetközi személyszállítással kapcsolatos turisztikai bevételek és kiadások értéke nem a turizmus, hanem a szállítási szolgáltatások között kerül elszámolásra.

forgalmának 5,5%-os export- és 17%-os importbővülése meghaladta az előző évi értékeket, valamint a szállítási szolgáltatások közel tizedét képviselő **vasúti szállítási szolgáltatások** bevételei 12%-kal, kiadásai pedig több mint ötödével emelkedtek. Ezzel szemben a **légi szállítási szolgáltatások** bevételei a korábbi években tapasztalt dinamikus bővülése után 2,0%-kal csökkentek, kiadásai alig változtak az év folyamán. A növekedés megtorpanásának fő oka a nemzeti légitársaság 2012 elején történt megszűnése, valamint a légi piac ezt követő átrendeződése volt.

5.3.3. Üzleti szolgáltatások

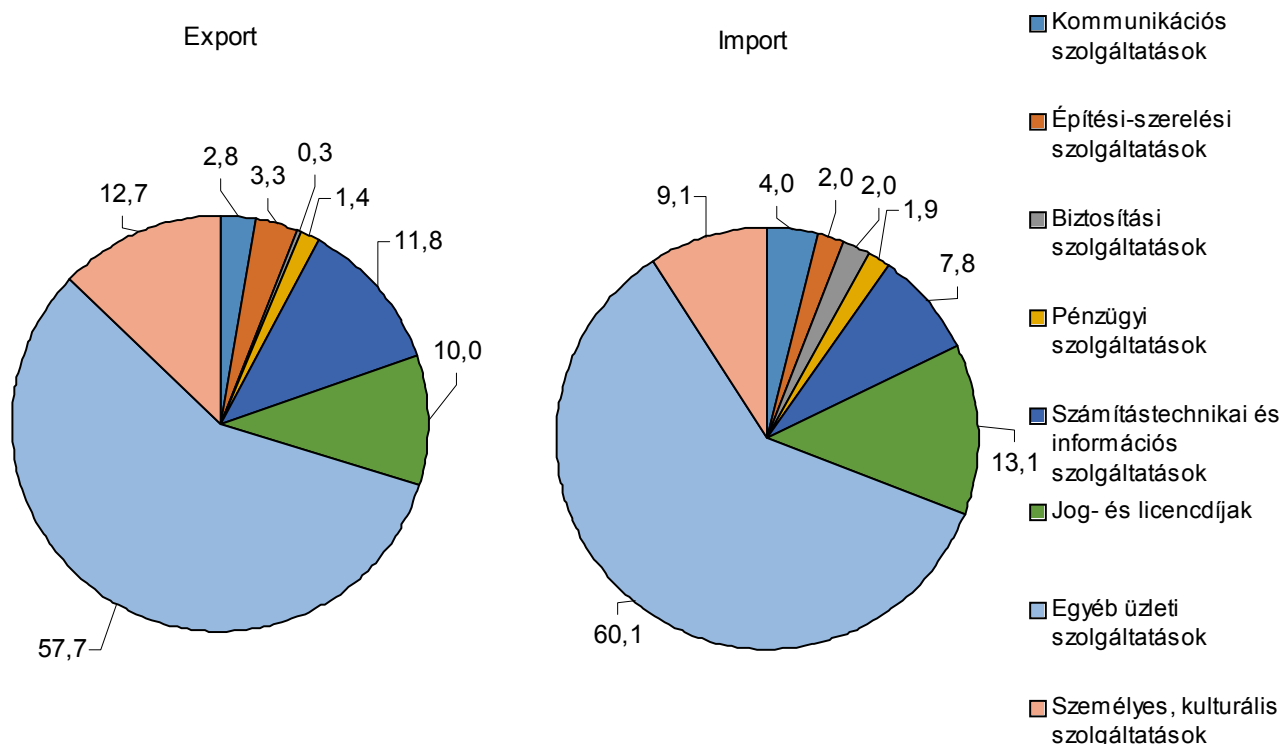
A 2011. évi 12%-os export- és importbővülés után az üzleti szolgáltatások folyó áron számított **forgalomnövekedése 2012-ben lelassult**, a bevételek 7,6, a kiadások 2,5%-kal haladták meg az előző évi értékeket. Az éven belül az első három negyedévben növekedés, az utolsó negyedévben már néhány százalékos csökkenés figyelhető meg.

Az üzleti szolgáltatások értékének közel 60%-át az **egyéb üzleti szolgáltatások** teszik ki. Ezen belül mindkét forgalmi irányban kiemelkedő a vállalatcsoporton belüli, máshová nem sorolt szolgáltatások, amelynek bevételei 13%-kal növekedtek, míg kiadásai alig változtak. Az egyéb üzleti szolgáltatások exportjának közel harmadát képviselő reexport és egyéb, kereskedelemhez kapcsolódó szolgáltatások bevételei 14%-kal bővültek, és közel ötödével nőtt a kutatás-fejlesztési szolgáltatások importja.

A **személyes, kulturális, szórakoztatási szolgáltatások** forgalma 2012-ben mérsékelten nőtt, míg a **számítástechnikai és információs szolgáltatások** bevételei és kiadásai több mint tizedével, a **jog- és licencdíjak** exportja ötödével bővült. Ezzel szemben több, alacsonyabb részaránnyal rendelkező szolgáltatásfajta (például üzletviteli tanácsadás és PR-szolgáltatás, kommunikációs szolgáltatások, építési-szerelési szolgáltatások) forgalma stagnált vagy csökkent.

5.2. ábra

Az üzleti szolgáltatások forgalmának százalékos megoszlása, 2012

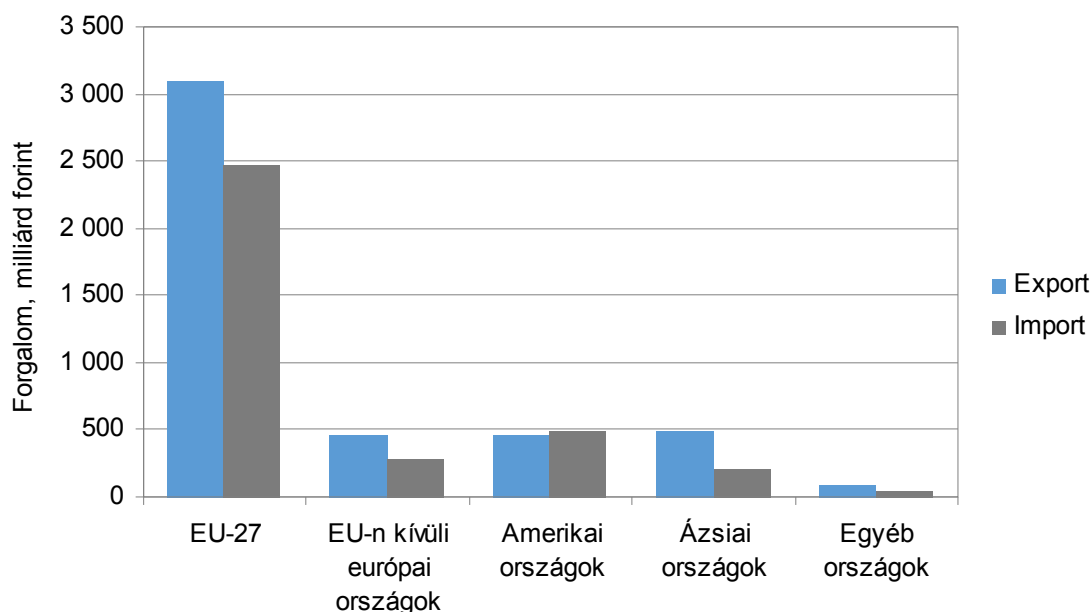
5.4. A szolgáltatás-külkereskedelem relációs szerkezete

Szolgáltatás-külkereskedelmünk alakulását a **partnerországok összetétele szerint** vizsgálva szembevetendő Európa kiemelkedő szerepe: a teljes forgalom mintegy 80%-át évről évre a kontinens országaival bonyolítottuk le. Ezen belül is meghatározóak az Európai Unió tagállamai, amelyek az összes bevétel és kiadás több mint kétharmadát adják.

Az **EU-15** országaival 2012-ben az előző évhez képest folyó áron alig változott az export és az import forintértéke, míg az **új tagállamokkal** szemben 7,4%-os bevétel- és 5,1%-os kiadásnövekedést értünk el. Jelentős, 10%-ot meghaladó bővülés az **Európán kívüli országoknak** nyújtott szolgáltatások esetén figyelhető meg, amelyek forgalmában a reexport és egyéb, kereskedelemhez kapcsolódó szolgáltatások, a személyes, kulturális és szórakoztatói szolgáltatások, valamint a jog- és licencdíjak domináltak.

5.3. ábra

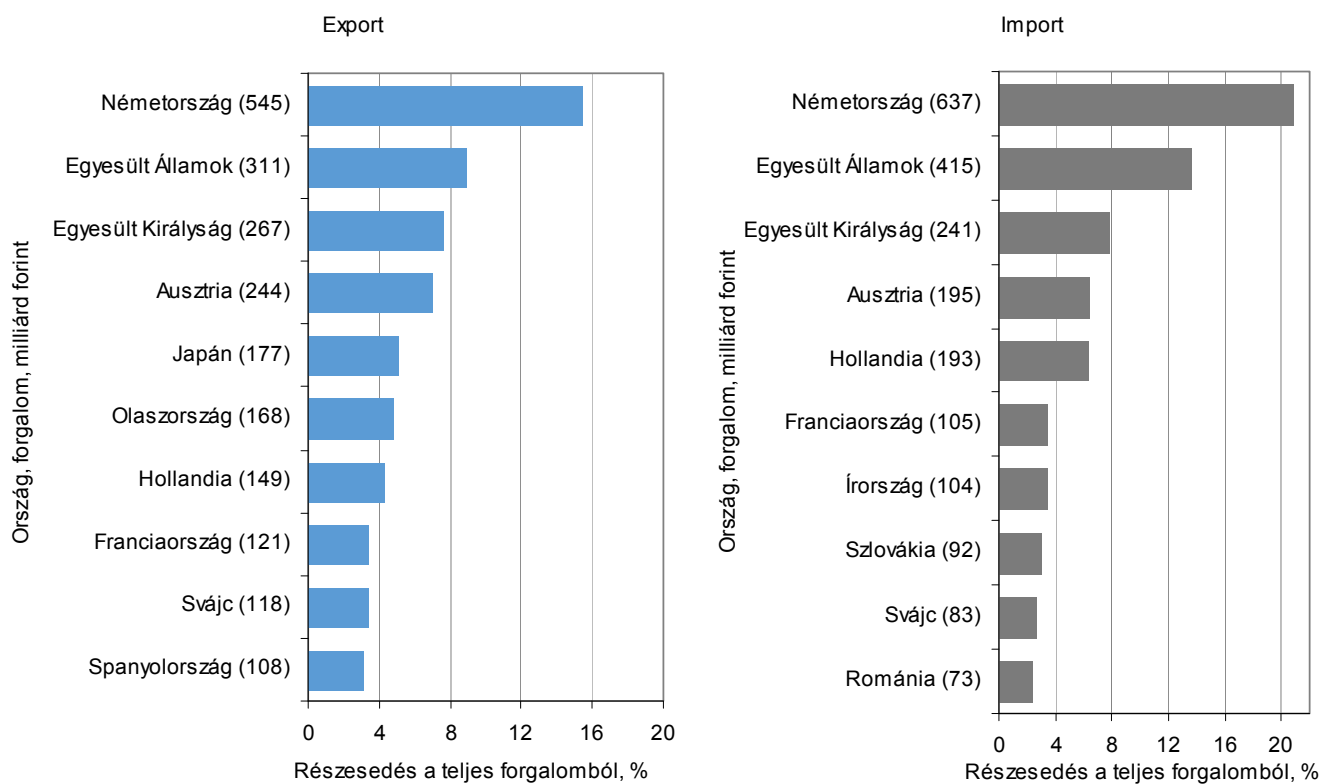
A szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom relációs szerkezete, 2012

Hazánk (turizmus nélkül számított) szolgáltatás-külkereskedelme igen **koncentrált**: 2012 folyamán az export 63 és az import 70%-át tíz országgal bonyolítottuk le. Ezen országok köre az elmúlt években keveset változott: az első három helyen mindkét forgalmi irányban Németország, az Amerikai Egyesült Államok és az Egyesült Királyság áll, de hagyományosan fontos partnerünk Ausztria is.

A **kiemelt országokkal** folytatott szolgáltatás-külkereskedelmi forgalomban a bevételek alakulását leginkább a közúti szállítás, a vállalatcsoporton belüli, máshová nem sorolt szolgáltatások, továbbá a reexport és egyéb, kereskedelemhez kapcsolódó szolgáltatások befolyásolják, míg az importban a kutatás-fejlesztési szolgáltatások, a vállalatcsoporton belüli, máshová nem sorolt szolgáltatások, valamint a jog- és licencdíjak szerepe meghatározó.

Szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom a kiemelt partnerekkel, 2012*

* Szállítási, üzleti és kormányzati szolgáltatás adatok, turizmus nélkül.

Módszertani megjegyzések

Jelmagyarázat:

- + = előzetes adat
- .. = az adat nem ismeretes
- = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Szabó Péter Szolgáltatás- és külkereskedelem-statisztikai főosztály
főosztályvezető

Telefon: (+36-1) 345-6820, e-mail: peter.szabo@ksh.hu

További információ:

- 1.-2. fejezet: Lovászné Skach Edit Információ- és szállítás statisztikai osztály osztályvezető
Telefon: (+36-1) 345-6708, e-mail: edit.skach@ksh.hu
- 3. fejezet: Gilyán Csaba Turizmus- és belkereskedelmi osztály osztályvezető
Telefon: (+36-1) 345-6625, e-mail: csaba.gilyan@ksh.hu
- 4. fejezet Papp Éva Szolgáltatási és külkereskedelmi áruk osztály osztályvezető,
főosztályvezető-helyettes
Telefon: (+36-1) 345-6728, e-mail: eva.papp2@ksh.hu
- 5. fejezet Cech Vilmos Külkereskedelmi és makroelszámolási osztály osztályvezető
Telefon: (+36-1) 345-6811, e-mail: vilmos.cech@ksh.hu

A kézirat lezárásának ideje:

- 1-2. fejezet 2013. június 6.
- 3. fejezet Belkereskedelem, szállítás, turizmus, vendéglátás: 2013. április 15.
Távközlés: 2013. június 6.)
- 4. fejezet 2013. április 10.
- 5. fejezet 2013. március 25.

Információs szolgálat, telefon: (+36-1) 345-6789, fax: (+36-1) 345-6788, e-mail: info@ksh.hu